

Rapportage Prijzen in de Kinderopvang

Peildatum 1 januari 2003

Uitgebracht aan: *het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, directie Arbeidsverhoudingen*

Auteurs: *drs. D.J. de Bruijn, mevrouw ir. J.J.M. Peeters-Vergeer, mevrouw drs. A.G. van der Veen en drs. G.L.M. Wever*

Datum: *03 maart 2003*

Kenmerk: *03-R004/MS*

Inhoud

0. Samenvatting	3
1. Inleiding	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Vraagstelling	9
1.3 Toelichting op de vraagstelling	10
1.4 Projectorganisatie	10
1.5 Leeswijzer	10
2. Verantwoording	12
2.1 Plan van aanpak	12
2.2 Vragenlijst bij het onderzoek	12
2.3 De steekproef	13
2.4 Respons verantwoording	15
2.5 Analyse	16
3. Prijzen in de kinderopvang	19
3.1 Prijs Kinderdagopvang	19
3.2 Prijs Buitenschoolse Opvang	22
3.3 Prijs Gastouderopvang	25
4. Analyse van de prijsverschillen	30
4.1 Kinderdagopvang	30
4.2 Buitenschoolse Opvang	36
4.3 Gastouderopvang	42
4.4 Analyses kinderopvang totaal	46
5. Vergelijking resultaten 2002 – 2003	49
5.1 Prijsstijging 2002 - 2003	49
5.2 Analyse resultaten 2002-2003	49
6. Bijlagen	52
6.1 Bijlage 1 Index Figuren & Tabellen	53
6.2 Bijlage 2 Brief naar geselecteerde organisaties	55
6.3 Bijlage 3 Vragenlijst onderzoek	58
6.4 Bijlage 4 Samenstelling Begeleidingscommissie	66

0. Samenvatting

Achtergrond

Volgens de huidige planning zal per 1 januari 2004 de Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk) van kracht worden. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering. Om de nieuwe financieringswijze in te kunnen voeren, is het noodzakelijk dat inzicht wordt verkregen in het te bekostigen uurtarief. Afhankelijk van het gezinsinkomen zal de overheid ouders financieel tegemoet komen. Daarnaast is het van belang te weten welke jaarlijkse prijsstijgingen in de kinderopvang gelden.

Eind 2001 heeft het ministerie van VWS Deloitte & Touche opdracht gegeven onderzoek te doen naar de per 1 januari 2002 in de kinderopvang gehanteerde prijzen en de spreiding daarin. Het betrof een expertonderzoek gericht op het identificeren van de feitelijke prijsstelling in de sector gecombineerd met een analyse om de spreiding in de prijsstelling te verklaren. In mei 2002 is daarover gerapporteerd.

Bij de Kabinetsformatie in de zomer van 2002 is de afdeling Kinderopvang overgegaan van het ministerie van VWS naar het ministerie van SZW. Met het oog op een gedegen voorbereiding van de invoering van de Wbk wilde het ministerie van SZW de resultaten van het onderzoek van 2002 actualiseren. Eind 2002 heeft het ministerie van SZW Deloitte & Touche opdracht gegeven het onderzoek naar de prijzen in de kinderopvang te herhalen, met als peildatum 1 januari 2003. Om vergelijkbaarheid van resultaten mogelijk te maken, is dezelfde onderzoeksopzet gehanteerd en worden de resultaten op dezelfde wijze gerapporteerd als in mei 2002.

Vraagstelling

Het onderzoek is toegespitst op de volgende twee doelstellingen, waarbij de prioriteit ligt bij de eerstgenoemde:

1. Inventarisatie van de prijs van één uur kinderopvang in een kinderdagverblijf, een centrum voor buitenschoolse opvang en bij een gastouder. Het ministerie is daarbij specifiek geïnteresseerd in de actuele spreiding van deze uurprijs. Hierbij moet opgemerkt worden dat de gezochte prijs per uur niet de kostprijs is, maar de prijs die de ouders, gemeenten en/of werkgevers daarvoor betalen.
2. Analyse van de spreiding van de uurprijs in een verklarend model. Hierbij worden factoren, zoals bijvoorbeeld geografische spreiding, in kaart gebracht die de actuele spreiding in de prijzen mogelijk verklaren. Dit om te voorkomen dat ouders in bepaalde steden of gebieden worden benadeeld door het hanteren van een uniforme bovengrens in de te vergoeden prijs per uur.

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een aselechte steekproef van alle locaties in Nederland. Binnen deze steekproef zijn de aanwezige gegevens vanuit de basisbestanden Monitor Kinderopvang aangevuld met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens vanuit de interviews. Deze aanpak heeft geleid tot een hoge respons (70%) en was tevens een belangrijke factor in het borgen van de kwaliteit van de onderzoeksdata.

Projectorganisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door een multidisciplinair projectteam bestaande uit experts op het gebied van statistiek, overheidsbeleid en huisvesting en organisatie. Er is een begeleidingscommissie samengesteld bestaande uit vertegenwoordigers van de verschillende geledingen binnen de sector kinderopvang. De onderzoeksopzet alsmede de tussen en eindresultaten zijn besproken in de bijeenkomsten van de begeleidingscommissie. Het rapport 'Prijzen in de Kinderopvang' is door de begeleidingscommissie geaccordeerd.

Onderzoeksaanpak

Er is een aselechte steekproef getrokken van 200 steekproefelementen, ofwel kindplaatsen. Deze aselechte steekproef is representatief voor alle kindplaatsen bij de ruim 1.200 kinderopvangorganisaties in Nederland. Ongeveer de helft van de steekproef betrof kindplaatsen bij kinderdagverblijven, een kwart buitenschoolse opvang en een kwart gastouderopvang.

Na het trekken van de steekproef is namens het ministerie van SZW een brief verstuurd naar alle in de steekproef geselecteerde organisaties om hen te vragen te participeren in dit onderzoek. Enkele dagen na de verzending van deze brief zijn de organisaties benaderd voor het inplannen van een afspraak om een interview af te nemen. Ter voorbereiding is een vragenlijst verzonden. Hierbij is uitdrukkelijk vermeld dat het niet de bedoeling was om de vragenlijst zelf in te vullen en te retourneren. Met het oog op de betrouwbaarheid van het onderzoek en de controleerbaarheid van de gegevens is ervoor gekozen de gegevens middels een interview te achterhalen in plaats van een enquête.

Resultaten inventarisatie uurprijzen

De resultaten van de eerste onderzoeksdoelstelling zijn weergegeven door middel van percentielen (zie tabel 1). Vanwege de scheve verdeling en de enkele uitschieters naar boven is de 50% percentiel, ofwel de mediaan, een betere weergave van de landelijke prijs per uur dan het rekenkundig gemiddelde. De waarde in de kolom 50% geeft dan ook de beste weergave van de actuele prijs voor de genoemde opvangvorm. De andere percentielen geven de spreiding aan in de actuele prijs per uur; zo staat in de kolom onder 80% bijvoorbeeld vermeld onder welk bedrag 80% van de prijzen liggen. Het 80% percentiel wordt in het wetsvoorstel van de Wet basisvoorziening kinderopvang gehanteerd als de maximumprijs voor vergoeding.

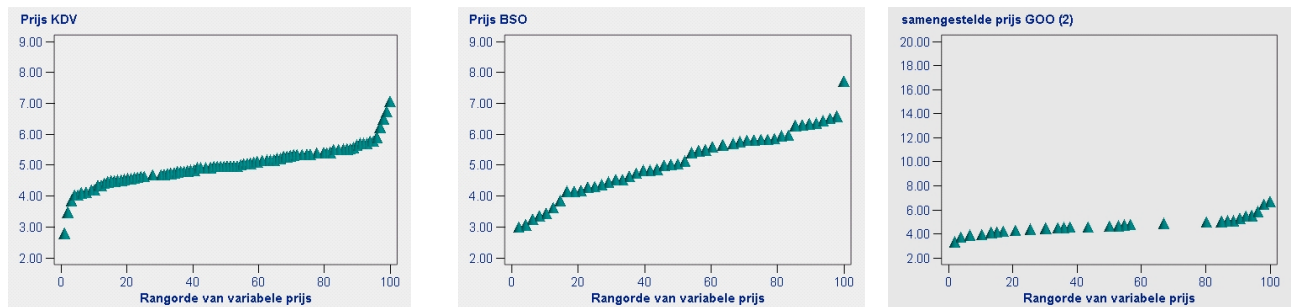
Definities	Percentiel								
	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
Kinderdag- opvang (KDV)	€ 4,20	€ 4,54	€ 4,69	€ 4,84	€ 4,97	€ 5,14	€ 5,32	€ 5,40	€ 5,68
Buitenschoolse opvang (BSO)	€ 3,37	€ 4,16	€ 4,46	€ 4,83	€ 5,09	€ 5,60	€ 5,81	€ 5,96	€ 6,37
Gastouder opvang (1) (GOO ⁽¹⁾)	€ 3,00	€ 3,57	€ 4,08	€ 4,36	€ 4,82	€ 5,33	€ 5,81	€ 6,83	€ 10,17
Gastouder opvang (2) (GOO ⁽²⁾)	€ 3,94	€ 4,29	€ 4,49	€ 4,59	€ 4,64	€ 4,89	€ 4,89	€ 4,99	€ 5,30

Tabel 1: Resultaten prijzen in de kinderopvang

Voor gastouderopvang is op dit moment nog onduidelijk op welke wijze de organisaties voor gastouderopvang bij de invoering van de Wbk de bemiddelingsprijs gaan vertalen in nieuwe uurprijzen. In de aangetroffen prijzen GOO ⁽¹⁾ voor gastouderopvang zijn de uurprijs en de bemiddelingsprijs per contract samengenomen. De rekenwijze GOO ⁽¹⁾ is gevoelig voor variaties in bemiddelingsprijs, met name bij een beperkt aantal uren opvang.

Een alternatieve rekenwijze waarbij de bemiddelingsprijs wordt gedeeld op een gemiddeld aantal uren opvang per jaar (672) leidt tot de percentielen vermeld onder GOO ⁽²⁾ in tabel 1. Deze rekenwijze is rekenkundig betrouwbaarder dan de eerste rekenwijze. Wel dient te worden opgemerkt dat de rekenwijze GOO ⁽²⁾ niet de werkelijke kosten van de gastouderopvang weergeeft, maar gezien kan worden als een benadering van deze werkelijke kosten in een situatie dat gastouderbureau's de bemiddelingsprijs zullen opnemen in de uurprijs. De wijze waarop gastouderbureau's dit de bemiddelingsprijs in de uurprijs zullen verwerken is op dit moment nog onduidelijk.

Deze rekenwijze van GOO ⁽²⁾ geeft een betrouwbaarder beeld van de uurprijzen voor deze opvangvorm en is daarom opgenomen in figuur 1.

Figuur 1: Spreiding van de prijzen voor drie opvangvormen KDV, BSO en GOO ⁽²⁾

De resultaten van de berekende prijzen en de andere overzichten die op basis van de resultaten zijn gegenereerd geven een vertrouwenwekkend en herkenbaar beeld, dat aansluit bij andere bronnen in de sector.

Resultaten analyse verklarende factoren

De getoonde spreiding in de prijs is in het kader van de tweede doelstelling statistisch geanalyseerd om een verklarend model te vinden. Hierbij is gebruik gemaakt van de in de interviews verzamelde gegevens alsmede de reeds beschikbare gegevens in de Monitor Kinderopvang. De volgende verklarende factoren zijn geanalyseerd:

- omgevingsfactoren van het centrum (stedelijkheid, regio);
- kenmerken van het centrum of de organisatie (o.a. omvang en type);
- kenmerken van opvangcontracten (o.a. omvang van de dienstverlening).

Het is, net als in het onderzoek van 2002, niet mogelijk gebleken de aangetroffen spreiding in de prijs per uur te verklaren uit de bovenstaande factoren. Ook is in de statistische analyse niet gebleken dat hogere prijzen (de 20% duurste plaatsen) in verband kunnen worden gebracht met een dienstverlening die afwijkt van de resterende 80% van de kindplaatsen. Mogelijke verklaringen voor het ontbreken van een statistische verklaring voor de aangetroffen spreiding zijn:

- Het zou kunnen dat factoren die het sterkst bepalend zijn voor de prijs geen onderdeel waren van het onderzoek. Een gevolg hiervan is dat de marginale bijdrage van de factoren in het onderzoek te beperkt is in vergelijking tot andere prijsbepalende factoren, welke niet in het onderzoek zijn meegenomen. De in het onderzoek meegenomen factoren zijn in overleg met de begeleidingscommissie vastgesteld. De begeleidingscommissie heeft geen andere factoren kunnen aangeven die bepalend zouden kunnen zijn voor de prijs, dan de factoren die in het huidige onderzoek al zijn meegenomen;

- Als gevolg van de ontwikkelingen die de sector doormaakt, bestaat er waarschijnlijk verschil in de manier waarop verschillende organisaties voor kinderopvang de prijzen bepalen. Deze verschillen zijn blijkbaar niet gevat in de variabelen die in het onderzoek meegenomen zijn. De verschillen in prijsbepaling en de in het onderzoek mee te nemen variabelen zijn in overleg met de begeleidingscommissie vastgesteld. Ook hierbij geldt dat de begeleidingscommissie geen andere variabelen heeft kunnen aangeven dan die variabelen die in het huidige onderzoek al zijn meegenomen;
- Om de belasting voor de te interviewen organisatie zo beperkt mogelijk te houden zijn, in overleg met de begeleidingscommissie, veel vragen in het interview in de “ja/nee-vorm” gesteld. Dit type variabelen maakt het lastiger een betrouwbaar verklarend model op te stellen.

Op basis van inzichten in de methode en de ontwikkelingen binnen de sector, acht Deloitte & Touche het niet waarschijnlijk dat een grotere steekproef wel een model zou hebben opgeleverd van waaruit de spreiding in de prijs verklaard zou kunnen worden. Ten einde de spreiding in de prijs te verklaren dienen andere verklarende factoren alsmede een analyse van de prijsbepaling meegenomen te worden in het onderzoek. Ook zouden vragen in een andere dan in “ja/nee” vorm gesteld moeten worden. Echter gezien de wens om de resultaten van het onderzoek van 2002 en 2003 te vergelijken is de opzet van het onderzoek ongewijzigd gebleven.

Vergelijking onderzoeksresultaten 2002 - 2003

Uit de gegevens blijkt dat de prijzen in de kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en de gastouderopvang met respectievelijk 10%, 5% en 9% zijn gestegen.

	50% percentiel			80% percentiel		
	2002	2003	Stijging	2002	2003	Stijging
KDV	€ 4,53	€ 4,97	10%	€ 5,11	€ 5,40	6%
BSO	€ 4,86	€ 5,09	5%	€ 5,68	€ 5,96	5%
GOO ⁽¹⁾	€ 4,43	€ 4,82	9%	€ 5,21	€ 6,83	31%
GOO ⁽²⁾	-	€ 4,64	-	-	€ 4,99	-

Tabel 2: Vergelijking onderzoeksresultaten 2002 - 2003

3 maart 2003

8

03-R004/MS

Uit de vergelijking van 2003 en 2002 blijkt dat:

- In het onderzoek van dit jaar ten opzichte van het onderzoek van vorig jaar minder KDV's en BSO's een subsidierelatie met de gemeenten onderhouden;
- Voor alle drie de opvangvormen (KDV, BSO en GOO) geldt dat minder organisaties deel uitmaken van een welzijnsorganisatie;
- Het aantal subsidieplaatsen bij de KDV's is gedaald in tegenstelling tot BSO's waar het aantal subsidieplaatsen is gestegen;
- Het gemiddeld aantal uur opvang per jaar per kind is bij de KDV's en BSO's gestegen en bij de GOO gedaald.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Volgens de huidige planning zal per 1 januari 2004 de Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk) van kracht worden. Met deze wet krijgt de kinderopvang een eigen wettelijk regime en maakt de sector geen onderdeel meer uit van de Welzijnswet.

Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering. Op dit moment kent de sector een veelheid aan financieringswijzen, te weten:

- door de gemeente gesubsidieerde kindplaatsen;
- kindplaatsen die door het ministerie van SZW worden gefinancierd;
- particuliere kindplaatsen die geheel door de ouders worden bekostigd;
- bedrijfsplaatsen, die op uiteenlopende wijze door werkgevers en werknemers worden betaald.

Met de nieuwe wet komt er één financieel regime waarmee ouders in staat worden gesteld kinderopvang ‘in te kopen’ bij de kinderopvangorganisatie van hun keuze. De bekostiging zal in het nieuwe regime ingrijpend veranderen.

1.2 Vraagstelling

Eind 2001 heeft het ministerie van VWS Deloitte & Touche opdracht gegeven onderzoek te doen naar de per 1 januari 2002 in de kinderopvang gehanteerde prijzen en naar de spreiding daarin. Het betrof een expertonderzoek gericht op het identificeren van de feitelijke prijsstelling in de sector gecombineerd met een analyse om de spreiding in de prijsstelling te verklaren. In mei 2002 is daarover gerapporteerd.

Bij de Kabinetsformatie in de zomer van 2002 is de afdeling Kinderopvang overgegaan van het ministerie van VWS naar het ministerie van SZW. Met het oog op een gedegen voorbereiding van de invoering van de Wbk wilde het ministerie van SZW de resultaten van het onderzoek van 2002 actualiseren. Eind 2002 heeft het ministerie van SZW Deloitte & Touche daarom opdracht gegeven het onderzoek naar de prijzen in de kinderopvang te herhalen, met als peildatum 1 januari 2003. Om vergelijkbaarheid van resultaten mogelijk te maken is dezelfde onderzoeksopzet gehanteerd en worden de resultaten op dezelfde wijze gerapporteerd.

1.3 Toelichting op de vraagstelling

Het onderzoek heeft zich toegespitst op het tarief voor opvang in een kinderdagverblijf (KDV), een centrum voor buitenschoolse opvang (BSO) en bij een gastouder (GOO). Dit onderzoek is uitdrukkelijk niet uitgevoerd om inzicht in de kostprijs te verkrijgen. De manier waarop de prijs door individuele organisaties op basis van kosten wordt bepaald, wordt beschouwd als een bedrijfsgegeven, dat niet tot de invloedssfeer van de overheid behoort. Het ministerie houdt er evenwel rekening mee dat de kostenstructuur van bepaalde categorieën organisaties zodanig is dat deze kan leiden tot een hogere prijs per uur. Het zou bijvoorbeeld goed kunnen dat in grote steden, als gevolg van hogere huisvestingskosten, hogere vraagprijzen worden gehanteerd dan elders in het land. Daarnaast is het ook mogelijk dat juist in plattelandsgebieden hogere prijzen worden toegepast omdat in kleinere centra wordt gewerkt. Ten einde te voorkomen dat ouders in bepaalde steden of gebieden door het hanteren van een uniforme bovengrens in de te vergoeden prijs per uur worden benadeeld, is onderzocht of er onafhankelijke variabelen zijn, zoals bijvoorbeeld geografische spreiding, die mogelijk een statistisch significante verklaring geven voor de variantie in de prijs.

1.4 Projectorganisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door een multidisciplinair projectteam bestaande uit experts op het gebied van statistiek, overheidsbeleid en huisvesting en organisatie. De projectorganisatie is weergegeven in de figuur 2.

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Figuur 2: Projectorganisatie “Prijzen in de kinderopvang”

Er is een begeleidingscommissie samengesteld bestaande uit vertegenwoordigers van de verschillende geledingen binnen de sector kinderopvang. De onderzoeksopzet evenals de tussen- en eindresultaten zijn besproken in de bijeenkomsten van de begeleidingscommissie. Het rapport ‘Prijzen in de Kinderopvang’ is door de begeleidingscommissie geaccordeerd.

De volgende organisaties waren vertegenwoordigd in de begeleidingscommissie: de Maatschappelijk Ondernemers Groep, de Branchevereniging van ondernemers in de kinderopvang, de Belangenvereniging voor Ouders in de Kinderopvang, bemiddelingsorganisatie Kintent, de Stichting Waarborgfonds Kinderopvang en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De namen van de vertegenwoordigers van deze organisaties in de begeleidingscommissie zijn opgenomen in bijlage 4.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 is de verantwoording van de onderzoeksaanpak beschreven. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten over de prijs per uur en spreiding daarin. Deze resultaten zijn apart uitgewerkt voor elk van de drie typen kinderopvang. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 4 de analyse waarin variabelen worden gezocht die verklarend

3 maart 2003

11

03-R004/MS

zijn voor de spreiding in de prijs. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 een vergelijking gemaakt met de onderzoeksresultaten van 2002.

De onderzoekers zijn dank verschuldigd aan de directie en medewerkers van de 124 kinderopvangorganisaties die hebben meegewerkt aan de interviews. Deze organisaties hebben tijd en moeite genomen om de onderzoekers te woord te staan en de verlangde informatie toegankelijk te maken. Daarnaast is ook dank verschuldigd aan de leden van de begeleidingscommissie die gedurende het onderzoek als klankbord aanwezig waren.

2. Verantwoording

2.1 Plan van aanpak

De kern van dit onderzoek is gelegen in een inventarisatie van de uurprijzen die voor gehanteerd worden door kinderopvangorganisaties in Nederland. Hieraan gekoppeld is een analyse uitgevoerd naar de mogelijk relevante onafhankelijke variabelen (factoren die buiten de bedrijfsvoering van de kinderopvangorganisatie liggen maar wel een relatie hebben met de gevonden spreiding in de uurprijs). De resultaten van de inventarisatie geven hierbij inzicht in de spreiding van het prijsniveau. De resultaten van de analyse van relevante factoren geven aan door welke factoren de prijs per uur kan variëren. Beide zaken zijn belangrijk in het kader van de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk). Het ministerie heeft uitdrukkelijk niet gevraagd om een onderzoek naar de kostprijs en de componenten (personeel, huisvesting, overhead) waaruit de kostprijs is opgebouwd, maar naar een onderzoek naar vraagprijzen en hiermee samenhangende verklarende factoren zoals stedelijkheid, omvang van de kinderopvangorganisatie, provincie e.d.

Tijdens het onderzoek heeft Deloitte & Touche de volgende stappen doorlopen:

1. Opstellen van een onderzoeksvragenlijst waarmee de prijs en de beïnvloedende factoren zijn te bepalen (zie bijlage 3);
2. Trekken van de steekproef uit de basisdata (Monitor Kinderopvang 2001, Deloitte & Touche, mei 2000) met adresgegevens van organisaties en centra voor kinderopvang;
3. Verzamelen van de benodigde kwantitatieve en kwalitatieve informatie door middel van bezoeken aan de geselecteerde organisaties;
4. Statistische analyse van de onderzoeksgegevens, in combinatie met reeds beschikbare data;
5. Rapportage.

Op elk van bovenstaande punten is hieronder een toelichting geschreven.

2.2 Vragenlijst bij het onderzoek

Voor het vergaren van de noodzakelijke informatie is gebruik gemaakt van een vragenlijst. De vragenlijst van het onderzoek van 2002 heeft als basis gediend en is waar nodig geactualiseerd. Net als bij het onderzoek van 2002 is de reeds beschikbare informatie vanuit de basisbestanden (Monitor Kinderopvang 2001) tijdens het interview niet bevraagd, maar als gegeven beschouwd.

De vragenlijst is opgenomen in bijlage 2. Deze vragenlijst is naar de geselecteerde organisaties toegestuurd ter voorbereiding op het interview. Hierbij is uitdrukkelijk vermeld dat het niet de bedoeling was om de vragenlijst zelf in te vullen en te retourneren, maar dat gegevens tijdens het interview direct in de computer ingevoerd zouden worden. Met het oog op de betrouwbaarheid van het onderzoek en de controleerbaarheid van de gegevens is ervoor gekozen de gegevens middels een interview te achterhalen in plaats van een enquête.

Voor het invoeren van de gegevens is gebruik gemaakt van de web-based enquêtefaciliteit (INVision). De voordelen van deze applicatie zijn:

- de gegevens vanuit de vragenlijst kunnen direct via het internet ingevoerd worden;
- de gegevens worden direct getoetst en centraal bewaard;
- het is mogelijk direct bij invoer de plausibiliteit van de informatie te toetsen, zodat de betrouwbaarheid van de informatie en het informatieverwerkingsproces groot is.

Hoewel het oorspronkelijk het idee was om bij de verschillende organisaties op locatie via de INVision applicatie te werken is dit in de praktijk vaak niet zo uitgevoerd. De reden hiervoor is dat niet overal beschikking was over een vrije of geschikte telefoonlijn. In dit geval zijn de gegevens in eerste instantie ingevuld op de papieren vragenlijst en later die dag via INVision ingevoerd.

2.3 De steekproef

Omdat de benodigde informatie voor de berekening van de prijs en het verklaren van relevante factoren niet uit bestaande databases was af te leiden, is gekozen voor het trekken van een aselecte steekproef. Deze is representatief voor alle organisaties. Zodoende kunnen op basis van de verzamelde gegevens uitspraken op landelijk niveau worden gedaan.

2.3.1 Aard van de steekproef en keuze bronbestand

Het onderzoek beoogt een beeld te geven van de actuele landelijke prijsstelling, met daaraan gekoppeld de informatie over verklarende factoren zoals de mate van verstedelijking. Voor de steekproef, ten behoeve van de inventarisatie van de prijzen, betekende dit dat deze getrokken moest worden op dat lokale niveau (dus op het niveau van individuele centra en gastouderbureaus). In de Monitor Kinderopvang van Deloitte en Touche is landelijke informatie met betrekking tot basisgegevens over kinderopvang beschikbaar, zoals NAW gegevens en aantal kindplaatsen.

De steekproef is zodanig gekozen dat een centrum (of gastouderbureau) een kans op selectie had evenredig met de omvang (uitgedrukt in aantal kindplaatsen of koppelingen), oftewel een gewogen steekproef. Daarmee is de verhouding kleine en grote organisaties in het onderzoek een weergave van de actuele situatie in Nederland.

Omdat ten tijde van de steekproef de informatie uit de Monitor Kinderopvang 2002 nog niet beschikbaar was, is gebruik gemaakt van de informatie uit de Monitor Kinderopvang 2001. Om te voorkomen dat nieuw opgestarte organisaties na 2001 niet in de steekproef meegenomen zouden worden, zijn deze aan het bestand toegevoegd, voordat de steekproef getrokken is. Op basis hiervan zijn drie deelbestanden gemaakt voor elk van de opvangvormen (KDV, BSO en GOO). De steekproef voor gastouderopvang is geselecteerd op organisatieniveau.

Samengevat: voor elk van de drie opvangvormen is een aselechte gewogen steekproef getrokken uit het basisbestand (Monitor Kinderopvang 2001), zodanig dat de trekkingskans van een centrum of gastouderbureau evenredig is met het aantal kindplaatsen respectievelijk koppelingen.

Voor een geselecteerd centrum of gastouderbureau is de informatie van slechts één willekeurig aangewezen kindplaats respectievelijk koppeling meegenomen in het onderzoek, tenzij dit centrum of gastouderbureau meerdere malen in de steekproef getrokken is. De wijze waarop de deelnemende locaties zijn geselecteerd, houdt nauwkeurig rekening met de verhouding tussen de opvangvormen en het aantal kindplaatsen op de diverse centra. Een uitbreiding van het onderzoek op een andere manier dan de voorgeschreven criteria –bijvoorbeeld door in een geselecteerd centrum meerdere contracten in het onderzoek mee te nemen ter vervanging van een geannuleerd interview - zou leiden tot uitspraken die niet meer representatief zijn voor de totale groep.

Om een willekeurig gekozen kindplaats per centrum of een koppeling per gastouderbureau te garanderen is tijdens de interviews aselechte nummergeneratie toegepast. Dit wil zeggen dat aan het begin van het interview via een ‘random generator’ een willekeurig kind uitgekozen werd van een actuele lijst van kinderen, die op dat moment opgevangen werden in het betrokken centrum of ingeschreven waren bij het geselecteerde gastouderbureau (status januari 2003).

2.3.2 Omvang van de steekproef per opvangvorm

Een minimale steekproef van 100 elementen was voldoende geweest om betrouwbare en nauwkeurige resultaten te genereren. Om een nog grotere nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de resultaten te garanderen is het aantal steekproefelementen echter op verzoek van het ministerie verdubbeld naar 200 elementen.

In verband met de non-respons en uitgaande van een gewenst totaal van 200 elementen verspreid over de drie verschillende opvangvormen (100 KDV, 50 BSO en 50 GOO) is de steekproefomvang per opvangvorm vastgesteld op 155 (KDV), 73 (BSO) en 73 (GOO). Het aantal steekproefelementen per opvangvorm is weergegeven in de kolom “steekproefomvang” in tabel 3. Hierbij is een weging op het aantal kindplaatsen en koppelingen gemaakt. Het aantal koppelingen voor gastouderopvang (GOO) betreft zowel de leeftijdsgroepen 0-4 als 4-12.

Type opvang	Aantal centra	Aantal kindplaatsen	Aantal koppelingen	Steekproef-omvang
KDV	1.809	68.128	nvt	155
BSO	1.261	32.629	nvt	73
GOO	191	nvt	18.488	73

Tabel 3: Bepaling van steekproefomvang

2.3.3 Representativiteit van de steekproef

De opzet van het onderzoek in numerieke zin, zoals hierboven beschreven, is een belangrijke voorwaarde voor extrapolatie naar de gehele populatie. De representativiteit is versterkt door er voor te zorgen dat een aantal kenmerken binnen de steekproef een verdeling heeft, die vergelijkbaar is met de verdeling in de totale populatie van organisaties.

De voor dit onderzoek relevante kenmerken waarvan de verdeling vergelijkbaar is met de verdeling van de totale populatie en die bekend zijn en gebruikt kunnen worden om de representativiteit van de steekproef te testen zijn 'Omvang van de organisatie' en 'Stedelijkheid'. De representativiteit naar omvang van de organisaties is automatisch geborgd in de wijze waarop de steekproef is getrokken. Representativiteit voor stedelijkheid is getoetst door iedere locatie van kinderopvang in het basisbestand en in het onderzoeksbestand, te koppelen aan informatie van het CBS.

2.4 Respons verantwoording

Namens het ministerie van SZW is een brief verstuurd naar alle in de steekproef geselecteerde organisaties om hen te vragen te participeren in dit onderzoek. In deze brief (bijlage 1) is de opzet van het onderzoek en het belang van deelname benadrukt.

Enkele dagen na de verzending van deze brief is gestart met een 'belronde' om de deelnemers te overtuigen van het belang van hun participatie. Dit heeft in positieve zin bijgedragen aan de hoge respons, circa 70% van de in de steekproef geselecteerde organisaties heeft meegewerkt aan het onderzoek. De reacties uit het veld waren positief. Gezien de korte doorlooptijd van het onderzoek en daarmee beschikbare tijd voor de belrondes, kon bij 30% van de organisaties door wisselende redenen (ziekte, vakantie, drukte wegens feestdagen) geen afspraak ingepland worden. Slechts een enkele organisatie wilde niet deelnemen aan het onderzoek.

Voor organisaties die niet hebben geparticipeerd aan het onderzoek zijn alternatieve organisaties benaderd. Hierbij is gebruik gemaakt van een reservelijst die gegenereerd is op basis van hetzelfde principe als de oorspronkelijke lijst.

Op deze manier is het aantal steekproefelementen, ofwel kindplaatsen, verantwoord aangevuld om tot de beoogde aantallen steekproefelementen per opvangtype te komen, zijnde;

- KDV 99
- BSO 49
- GOO 53

2.5 Analyse

2.5.1 Stappen in analyse

Voor elk van de drie opvangvormen zijn de volgende stappen uitgevoerd:

1. Koppelen van benodigde bestanden;
2. Toets plausibiliteit plus correctie waar nodig en mogelijk;
3. Toets representativiteit (zie paragraaf 2.3.3);
4. Berekening prijs per uur en spreiding in deze prijs;
5. Toets één-op-één correlatie tussen prijs en verklarende variabelen;
6. Zoeken naar verklarende variabelen door middel van “Multiple regression analysis”.

2.5.2 Koppelen van bestanden

De bestanden uit de Monitor Kinderopvang en bestanden met geografische informatie zijn gekoppeld aan de resultaten van het onderzoek. De gekoppelde gegevens betreffen:

1. Informatie over omvang van de centra en (koepel-)organisaties van kinderopvang (Monitor Kinderopvang 2001);
2. Verdeling van locaties met betrekking tot stedelijkheid. Hiervoor is de inwonerdichtheid van de gemeente gebruikt beschikbaar uit StatLine van het CBS.

De laatste twee bestanden zijn ook gekoppeld aan het basisbestand (Monitor Kinderopvang 2001) ten behoeve van de representativiteitsanalyse.

2.5.3 Toets plausibiliteit

Tijdens het proces van dataverzameling door de onderzoekers en op de totale database, zijn de volgende controles uitgevoerd om de kwaliteit van de data te toetsen:

- niet ingevulde velden;
- bijzondere waarden in de berekende prijs per uur (“uitschieters”);
- leeftijd kind (consistent met opvangtype);
- vakantieopenstelling (“uitschieters”);
- aantal opvangdagen per week (waarden <1 of >5);
- aantal uur opvang per dag volgens het contract.

2.5.4 Berekening prijs per uur en spreiding in de prijs

Op basis van de beschikbare informatie in het onderzoek is de prijs per uur van het contract voor de geselecteerde kindplaats uitgerekend. Dit is een berekening die uitgaat van het werkelijke aantal contracturen dat het kind per jaar opgevangen is in combinatie met de jaarcontractprijs die voor dat kind betaald is.

In het geval van een subsidieplaats, zijn de subsidiebijdrage en de ouderbijdrage samengenomen in de contractprijs per uur. Algemene subsidies voor het centrum of voor de organisaties zijn niet doorberekend in de prijs.

De eventuele additionele bemiddelings- of administratiekosten, bij KDV of BSO, die ouders betaald hebben en geen rechtstreekse kosten van de kindplaats betroffen, zijn niet in de contractprijs opgenomen. Uiteraard is dit wel gebeurd in het geval bij de gastouderopvang waar bemiddeling doorgaans een vast onderdeel van de prijs is. In hoofdstuk 3 wordt voor elk van de opvangvormen de prijs per uur en de spreiding van de prijs beschreven.

2.5.5 Toets één-op-één correlatie tussen prijs en verklarende variabelen

Onderzocht is of de berekende prijs per uur gecorreleerd is met één van de verklarende variabelen. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze toets niet volledig zuiver kan worden uitgevoerd omdat bij het toetsen van een correlatie tussen één variabele en de prijs per uur, de andere variabelen uiteraard niet constant blijven. Toch zou een sterke correlatie in deze één-op-één analyse een sterke indicatie voor een verklarende variabele zijn. De resultaten van de toets op correlaties zijn beschreven in hoofdstuk 4.

2.5.6 Multiple regression analysis

In aanvulling op de één-op-één correlatie analyse is een complexere analyse uitgevoerd waarin het totaal van mogelijk verklarende variabelen wordt beschouwd. De gebruikte regressiemethode onderzoekt in een stapsgewijze aanpak, welke variabele de grootste verklarende kracht heeft en selecteert daarmee als het ware de sterkste combinatie van verklarende variabelen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de multiple regression analysis beschreven.

3. Prijzen in de kinderopvang

3.1 Prijs Kinderdagopvang

In de kinderdagopvang wordt vaak met jaar- of maandprijzen gerekend. Daarom wordt de gemiddelde prijs van kinderdagopvang berekend uit andere contractgegevens. Hierbij wordt de jaarcontractprijs gedeeld op het werkelijke aantal uren per jaar dat een kind volgens het contract wordt opgevangen. Bij de bepaling van dit aantal uren is uitgegaan van sluiting op 7 feestdagen (2003) en van elk contract is tijdens het interview vastgesteld: het aantal extra dagen dat het centrum gesloten is, het aantal dagen opvang per week en het (gemiddelde) aantal uren opvang per dag.

$$\text{KDV}_{\text{kindplaats}} = \frac{\text{Contractprijs per jaar}_{\text{kindplaats}}}{\text{Aantal uren opvang per jaar}^1_{\text{kindplaats}}}$$

3.1.1 Analyse representativiteit KDV

De geselecteerde centra voor kinderdagopvang zijn qua stedelijkheid vergeleken met de beschikbare informatie in het basisbestand, de Monitor Kinderopvang 2001. Hiervoor is de verhouding die aangetroffen wordt in het basisbestand vergeleken met de verhouding in de steekproef.

In de tabel hieronder zijn de resultaten weergegeven van de vergelijking tussen de stedelijkheid rond de centra in het onderzoek enerzijds en het totaal van de centra zoals opgenomen in de monitor 2001 anderzijds. Hieruit blijkt dat de steekproef voor het kenmerk stedelijkheid (aantal inwoners per km²) niet significant afwijkt van de monitor. De steekproef is hiermee representatief te noemen.

¹ Aantal uren opvang per jaar is berekend door het aantal dagen per jaar te verminderen met de dagen die vallen in weekenden, de feestdagen en het aantal dagen dat de organisatie naast standaard feestdagen is gesloten. Vervolgens wordt dit getal vermenigvuldigd met het aantal opvang uren per dag en het aantal dagen opvang per week_{kindplaats} gedeeld door het totaal aantal dagen per week.

Categorie Stedelijkheid	Aantal in groep	Praktijk Respons	Theoretisch Respons
<2.000	645	37	37
<3.500	392	20	22
<5.000	300	20	17
>5.000	406	22	23
TOTAAL	1743	99	99
Chi-Square 0,85 Toetswaarde 7,81 Resultaat: <i>Onafhankelijk</i>			

Tabel 4: Toets representativiteit steekproef KDV voor stedelijkheid

3.1.2 Resultaat prijs en stratificatie KDV

De prijs voor kinderdagopvang is berekend zoals beschreven in paragraaf 3.1.3. Hieronder zijn enkele statistische grootheden voor de prijs per uur weergegeven.

Mediane waarde	€ 4,97
Gemiddelde waarde	€ 5,00
Maximum waarde	€ 7,07
Minimum waarde	€ 2,80

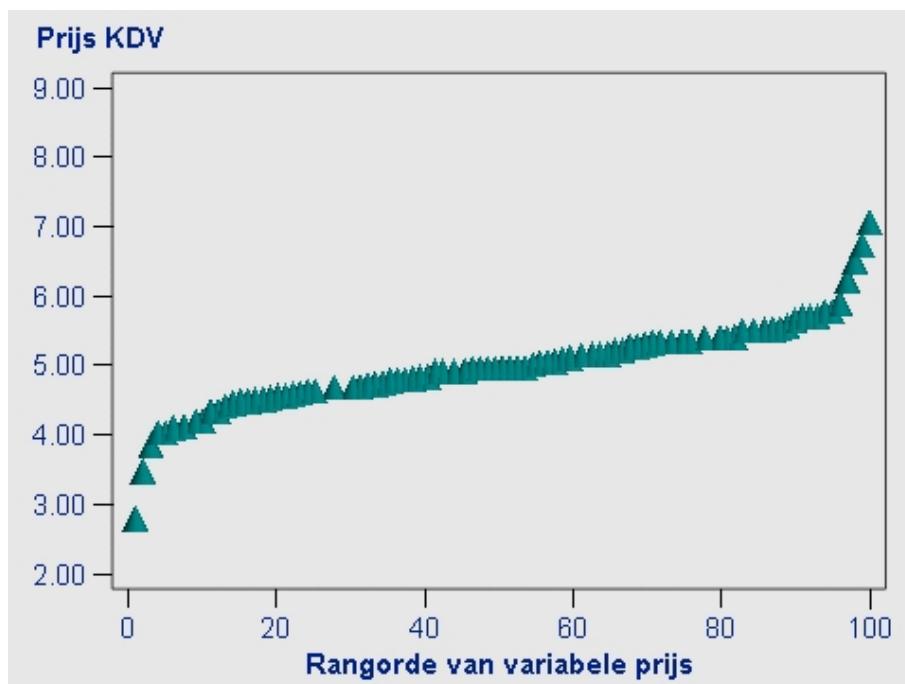
Vanwege de scheve verdeling en de enkele uitschieters naar boven, is de mediaan een betere weergave van de landelijke prijs per uur dan het gemiddelde. De mediaan geeft aan dat 50% van de uurprijzen hoger respectievelijk lager is dan € 4,97.

De verdeling van de prijs is weergegeven door middel van percentielen. In deze tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat 80% van de kindplaatsen een prijs heeft die lager is dan € 5,40. Zoals hierboven weergegeven is 50% van de kindplaatsen duurder dan € 4,97 (de mediane waarde).

10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
€ 4,20	€ 4,54	€ 4,69	€ 4,84	€ 4,97	€ 5,14	€ 5,32	€ 5,40	€ 5,68

Tabel 5: Verdeling van prijzen (KDV)

Tot slot is deze spreiding zichtbaar gemaakt middels de volgende figuur. Hierin zijn alle gevonden prijzen gesorteerd naar grootte en vervolgens naast elkaar geplot. In de figuur staan de 20% hoogste prijzen rechts van de 80% op de horizontale as. Dit komt overeen met het 80% percentiel. Het blijkt dat voor elk van de opvangvormen, het merendeel van de prijzen (tussen de 10% en 95%) in een beperkte band bij elkaar liggen en dat een “knik” zichtbaar is rond 95%.

Figuur 3: Spreiding prijs per uur (KDV)

3.2 Prijs Buitenschoolse Opvang

3.2.1 Berekening prijs BSO

Voor contracten in de buitenschoolse opvang wordt vaak met maand- of jaarprijzen gerekend. Daarom wordt de prijs van een uur opvang berekend uit andere contractgegevens gecombineerd met een gedetailleerde analyse van openstelling en opvanguren. Dit betekent voor BSO dat bij de berekening van de prijs niet alleen rekening gehouden is met sluiting bij vakantie en feestdagen, maar ook met langere opvang op woensdagmiddag en in vakanties. Er is tijdens de interviews per kind op basis van de contract gegevens bepaald hoeveel uur het kind effectief opgevangen wordt.

De prijs per uur is berekend door de contractprijs te delen op dit aantal uren opvang in het contract.

$$\text{BSO}_{\text{kindplaats}} = \frac{\text{Contractprijs per jaar}_{\text{kindplaats}}}{\text{Aantal uren opvang per jaar}^2_{\text{kindplaats}}}$$

3.2.2 Analyse representativiteit BSO

De geselecteerde centra voor buitenschoolse opvang zijn qua stedelijkheid vergeleken met de beschikbare informatie in het basisbestand, de Monitor Kinderopvang 2001. Hiervoor is de in het basisbestand 'Monitor Kinderopvang' aangetroffen verhouding vergeleken met de verhouding in de steekproef. Indien deze verhouding niet significant afwijkt, geldt de steekproef als representatief.

In tabel 6 zijn de resultaten weergegeven van de vergelijking tussen de stedelijkheid rond de centra in het onderzoek enerzijds en het totaal van de centra zoals opgenomen in de monitor 2001 anderzijds. Hieruit blijkt dat de steekproef voor het kenmerk stedelijkheid (aantal inwoners per km²) niet significant afwijkt van de monitor.

² Aantal uren opvang per jaar is berekend op basis van opvanguren voor de verschillende normale weekdays, plus de opvanguren in vakantieweken verminderd met het aantal weken vakantiesluiting van het centrum

Categorie Stedelijkheid	Aantal in groep	Praktijk Respons	Theoretisch Respons
<500	454	19	18
<1.500	260	7	10
<3.000	209	5	8
>3.000	296	16	11
TOTAAL	1219	47	47
Chi-Square 4,21 Toetswaarde 7,81 Resultaat: <i>Onafhankelijk</i>			

Tabel 6: Toets representativiteit steekproef BSO voor stedelijkheid

3.2.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie BSO

De prijs voor een uur opvang in de buitenschoolse opvang is berekend volgens de in paragraaf 3.1.3 beschreven wijze. Hieronder zijn enkele statistische grootheden voor de prijs per uur weergegeven.

Mediane waarde	€ 5,09
Gemiddelde waarde	€ 5,11
Maximum waarde	€ 7,73
Minimum waarde	€ 3,00

Vanwege de scheve verdeling en de enkele uitschieters naar boven, is de mediaan een betere weergave van de landelijke prijs per uur dan het gemiddelde. De mediaan geeft in dit geval aan dat 50% van de uurprijzen hoger respectievelijk lager is dan € 5,09.

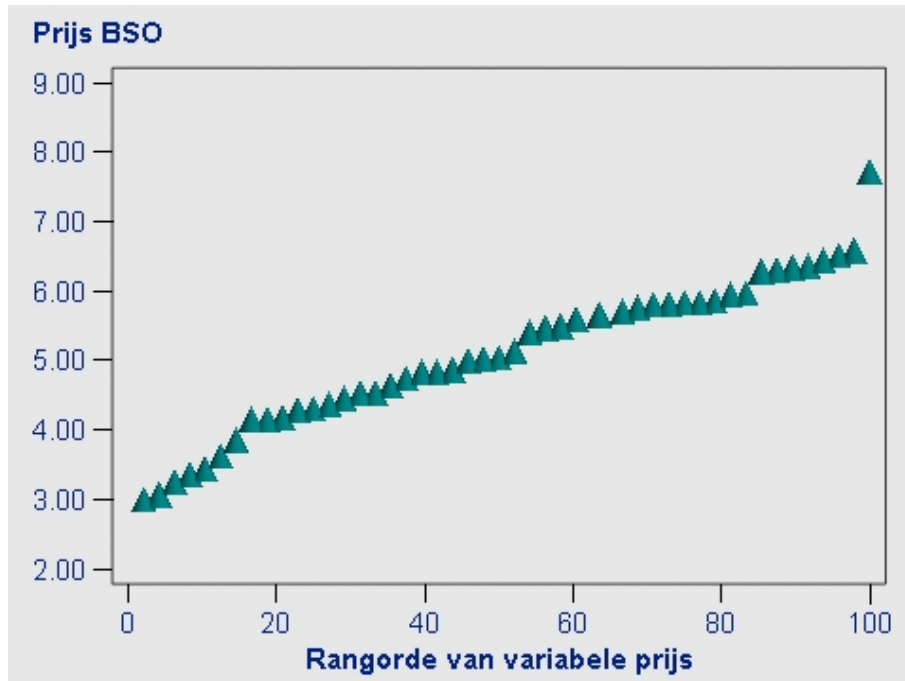
Deze verdeling van de prijs is eveneens weergegeven middels percentielen. In de volgende tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat 80% van de kindplaatsen een prijs heeft die lager is dan € 5,96. Zoals hierboven weergegeven is 50% van de kindplaatsen duurder dan € 5,09 (de mediane waarde).

10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
€ 3,37	€ 4,16	€ 4,46	€ 4,83	€ 5,09	€ 5,60	€ 5,81	€ 5,96	€ 6,37

Tabel 7: Verdeling van prijs per uur (BSO)

Deze spreiding is ook zichtbaar gemaakt middels onderstaande figuur. Hierin zijn alle gevonden prijzen gesorteerd naar grootte en vervolgens naast elkaar geplot. In de figuur staan de 20%

hoogste prijzen rechts van de 80% op de horizontale as. Dit komt overeen met het 80% percentiel. In vergelijking met KDV geldt dat de prijzen minder gegroepeerd zijn rond het gemiddelde. Ook zijn de kniks naar hogere en lagere prijzen minder duidelijk zichtbaar.

Figuur 4: Spreiding prijs per uur (BSO)

3.3 Prijs Gastouderopvang

3.3.1 Berekening prijs per uur en bemiddelingsprijs GOO

Voor gastouderopvang is de prijs opgebouwd uit twee verschillende componenten:

- a) De prijs per uur die in veel gevallen direct door de vraagouder met de opvangouder wordt verrekend op basis van het aantal uren dat het kind werkelijk opgevangen is;
- b) De bemiddelingsprijs die aan het gastouderbureau wordt betaald.

Omdat de laatstgenoemde component onafhankelijk is van het aantal uren opvang dat in een contract wordt afgesproken, is er in de analyse voor gekozen deze beide componenten apart te beschouwen. Pas in een later stadium van de analyse worden deze met elkaar gecombineerd tot een samengestelde prijs, door de bemiddelingsprijs te delen op het aantal uren opvang en deze op te tellen bij de prijs bedoeld onder (a). Het zal duidelijk zijn dat de vaste kosten component (b) hierbij leidt tot grote spreiding.

$$\text{GOO}^{(1)}_{\text{kindplaats}} = \text{Uurprijs}_{\text{kindplaats}} + \left(\frac{\text{Bemiddelingsprijs}_{\text{kindplaats}}}{\text{aantal weken opvang} * \text{aantal uur opvang per week}} \right)$$

Het blijkt dat er vele vormen bestaan van de componenten (a) en (b) hierboven. De bemiddelingsprijs is soms verschillend voor het 1^e, 2^e of volgende jaar. Het komt voor dat een bemiddelingsprijs gerekend wordt per gezin, maar ook dat voor het tweede kind een lager tarief voor bemiddelingsprijs of prijs per uur wordt gerekend. De onderzoeksdata bieden geen inzicht in de mate waarin elk van deze combinaties voorkomt in de praktijk. Ook is op dit moment nog onduidelijk op welke wijze de organisaties voor gastouderopvang deze variaties in uurprijs en bemiddelingsprijs zullen vertalen in de nieuwe uurprijzen volgens de Wbk.

3.3.2 Analyse representativiteit GOO

Een gastouderbureau is vaak gevestigd in een stedelijk gebied, terwijl de koppelingen betrekking kunnen hebben op landelijk gebied. Deze toets voor representativiteit is daarom niet relevant voor dit onderzoek.

3.3.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie GOO

De prijs per uur voor gastouderopvang is berekend volgens de in paragraaf 3.3.1 beschreven wijze. Hieronder zijn enkele statistische grootheden voor de prijs per uur en voor de bemiddelingsprijs weergegeven.

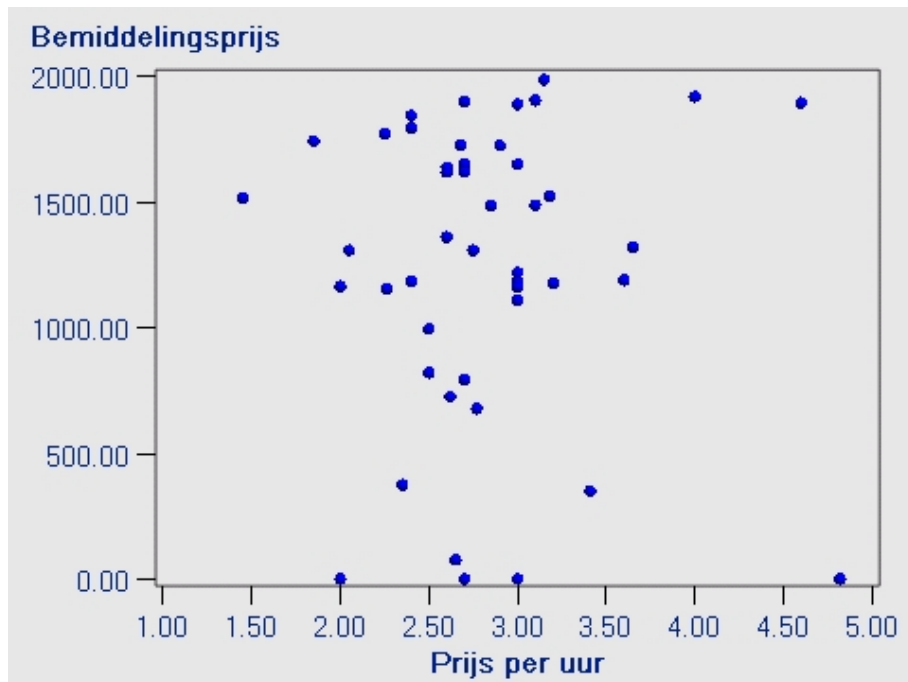
	Prijs per uur	Bemiddelingsprijs
Mediane waarde	€ 2,75	€ 1.309,00
Gemiddelde waarde	€ 2,83	€ 1.269,61
Maximum waarde	€ 4,82	€ 2.100,00
Minimum waarde	€ 1,45	€ 0,00

Deze verdeling van de prijs per uur en de bemiddelingsprijs is ook weergegeven door middel van percentielen. In deze tabel is achter (a) de spreiding in de prijzen af te lezen en achter (b) de spreiding van de bemiddelingsprijs.

	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
(a)	€ 2,05	€ 2,40	€ 2,60	€ 2,70	€ 2,75	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,10	€ 3,41
(b)	€ 350	€ 821	€ 1.165	€ 1.188	€ 1.309	€ 1.488	€ 1.650	€ 1.772	€ 1.902

Tabel 8: Verdeling van prijs per uur en bemiddelingsprijs (GOO)

In figuur 5 is aangegeven hoe voor de onderzochte contracten de prijs per uur zich verhoudt tot de bemiddelingsprijs. Van elk punt in de analyse kan op de horizontale as de prijs per uur (€) worden afgelezen en op de verticale as de bemiddelingsprijs (€). Een nadere analyse van de contracten is beschreven in paragraaf 4.3.3. Uit de tabel is af te lezen dat er geen relatie is tussen prijs per uur en bemiddelingsprijs.

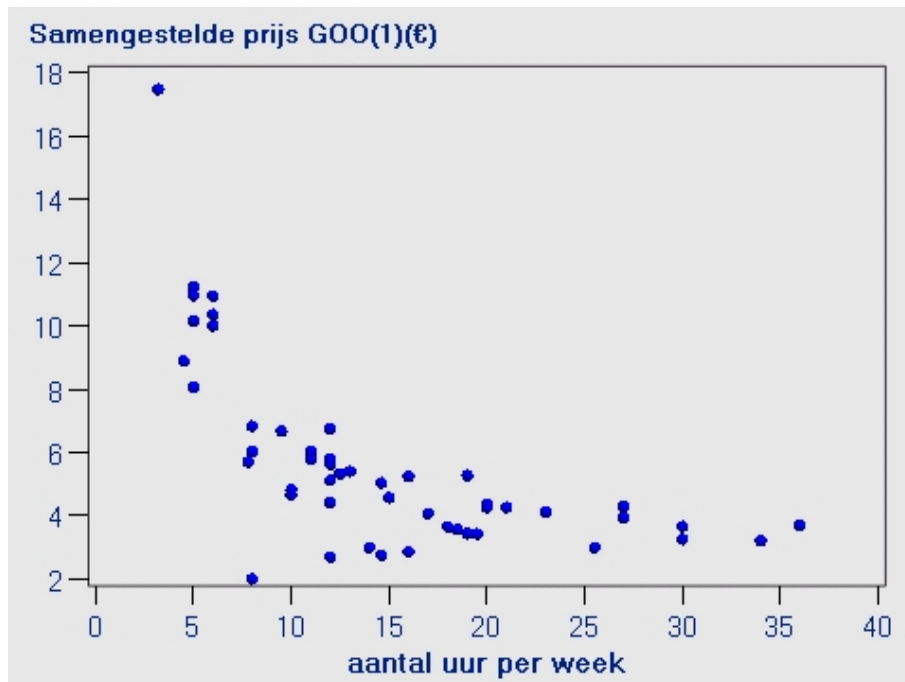

Figuur 5: Relatie tussen prijs per uur opvang en bemiddelingsprijs (GOO)

Tot slot worden de prijs per uur en de bemiddelingsprijs samengenomen tot een samengestelde prijs per uur. Dit is uitgevoerd door de bemiddelingsprijs te delen op het aantal uren opvang in het contract en deze op te tellen bij de prijs per uur bedoeld onder (a).

	Samengestelde prijs per uur
Mediane waarde	€ 4,82
Gemiddelde waarde	€ 5,66
Maximum waarde	€ 17,48
Minimum waarde	€ 2,00

De rekenwijze GOO⁽¹⁾ is gevoelig voor variaties in bemiddelingsprijs, met name bij een beperkt aantal uren opvang. In figuur 6 wordt duidelijk dat de bemiddelingsprijs minder zwaar drukt op contracten met veel uren opvang dan op contracten met een beperkt aantal uren opvang. De wijze waarop deze samengestelde uurprijs tot stand komt is daarom rekenkundig minder betrouwbaar.

Figuur 6: Invloed van aantal opvanguren op de samengestelde prijs per uur ($GOO^{(1)}$)

Een alternatieve rekenwijze waarbij de bemiddelingsprijs wordt gedeeld op een gemiddelde aantal uren opvang per jaar (672) leidt tot een rekenkundig betrouwbaarder beeld van de uurprijzen voor deze opvangvorm. In deze rekenwijze wordt bij de GOO-uurprijs een bijdrage op basis van de gemiddelde bemiddelingsprijs van de totale populatie opgeteld. Deze bemiddelingsprijs wordt vervolgens gedeeld door een gemiddeld aantal uren opvang per jaar. Het gemiddeld aantal uren opvang per jaar is berekend door het aantal weken opvang per jaar (46 weken) te vermenigvuldigen met de tijd dat een kind gemiddeld per week wordt opgevangen (14,6 uur per week).

$$GOO^{(2)}_{\text{kindplaats}} = \text{Uurprijs}_{\text{kindplaats}} + \left(\frac{\text{Bemiddelingsprijs}_{\text{kindplaats}}}{\text{aantal weken opvang} * \text{gem. aantal uur opvang per week}} \right)$$

De alternatieve rekenwijze voor de uurprijs gastouderopvang levert de hieronder vermelde kentallen:

	Samengestelde Prijs per uur
Mediane waarde	€ 4,64
Gemiddelde waarde	€ 4,72
Maximum waarde	€ 6,71
Minimum waarde	€ 3,34

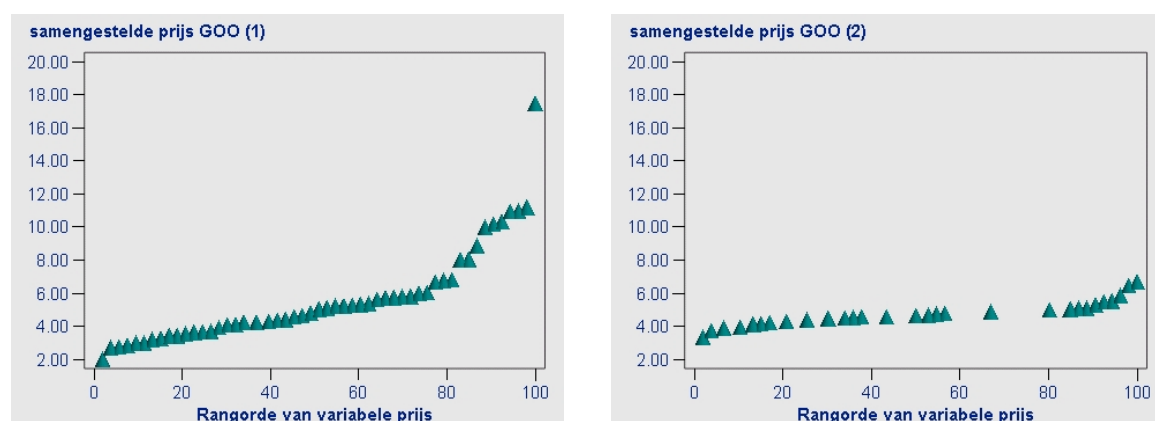
In tabel 9 staan de percentielen vermeld volgens beide berekenwijzen. Achter GOO ⁽¹⁾ staan de resultaten volgens de oorspronkelijke rekenwijze en achter GOO ⁽²⁾ staan de resultaten van de alternatieve rekenwijze. Gegeven het grote verschil in waarde tussen het 10% en het 90% percentiel in de rekenwijze van GOO ⁽¹⁾ en GOO ⁽²⁾ wordt duidelijk dat de tweede rekenwijze 'robuuster' is en daardoor een rekenkundig betrouwbaarder beeld geeft van de uurprijzen van deze opvangvorm. Opgemerkt dient te worden dat de rekenwijze GOO ⁽²⁾ niet de werkelijke kosten van de gastouderopvang weergeeft maar gezien kan worden als een benadering van deze werkelijke kosten in een situatie dat gastouderbureau's de bemiddelingsprijs opnemen in de uurprijs. De wijze waarop gastouderbureau's de bemiddelingsprijs bij de invoering van de Wbk in de uurprijs gaan verwerken is op dit moment nog onduidelijk.

De keuze welke rekenwijze gehanteerd gaat worden bij de uitvoering van de Wbk ligt buiten de scope van dit onderzoek.

	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
GOO ⁽¹⁾	€ 3,00	€ 3,57	€ 4,08	€ 4,36	€ 4,82	€ 5,33	€ 5,81	€ 6,83	€ 10,17
GOO ⁽²⁾	€ 3,94	€ 4,29	€ 4,49	€ 4,59	€ 4,64	€ 4,89	€ 4,89	€ 4,99	€ 5,30

Tabel 9: Verdeling van samengestelde prijs per uur (GOO) volgens 2 rekenwijzen

Deze spreiding volgens beide rekenwijzen is ook zichtbaar gemaakt in figuur 7 hieronder. Hierin zijn alle gevonden (samengestelde) prijzen gesorteerd naar grootte en vervolgens naast elkaar geplott. In de figuur staan de 20% hoogste prijzen rechts van de 80% op de horizontale as. Dit komt overeen met het 80% percentiel.

Figuur 7: Spreiding van samengestelde prijs per uur (GOO⁽¹⁾ en GOO⁽²⁾)

4. Analyse van de prijsverschillen

4.1 Kinderdagopvang

In de eerste subparagraaf worden de resultaten beschreven van het onderzoek naar variabelen die de spreiding in de prijzen voor kinderdagopvang mogelijk verklaren.

De daarop volgende paragrafen geven inzicht in de opbouw van de onderzoeksdata. De onderzoeksgegevens zijn op diverse manieren geanalyseerd en ter referentie weergegeven. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:

- kenmerken van onderzochte contracten voor kinderopvang;
- kenmerken van het centrum;
- kenmerken van de organisatie waartoe een centrum behoort.

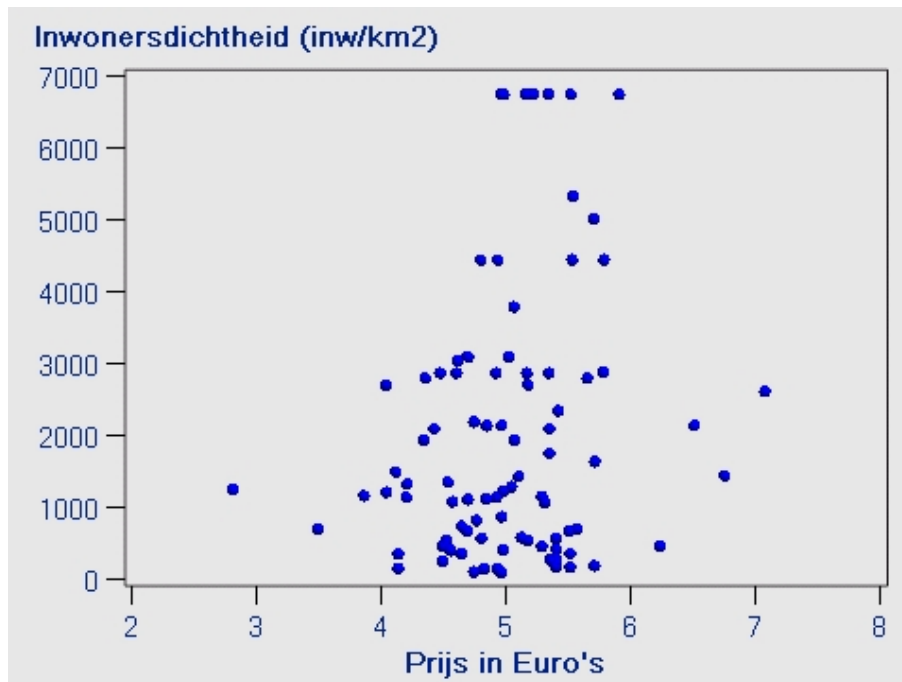
4.1.1 Analyse verklarende variabelen prijs per uur KDV

In hoofdstuk 3 is de prijs per uur van kinderdagopvang gedocumenteerd samen met de spreiding die daarbij zichtbaar is. Een tweede doelstelling van het onderzoek was deze spreiding te verklaren uit kenmerken van de organisatie, het centrum of het specifieke contract. Onder kenmerken van het centrum worden ook de omgevingsfactoren van het centrum beschouwd; stedelijkheid en regio.

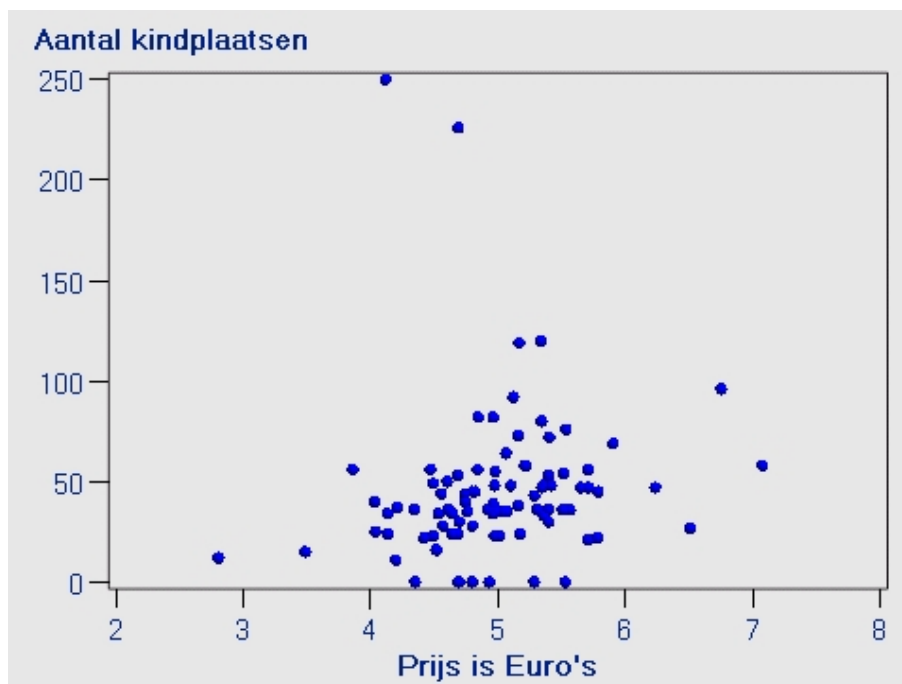
De vragen gesteld tijdens de interviews aangevuld met enkele gegevens uit de Monitor Kinderopvang alsmede enkele geografische kentallen (stedelijkheid en regio) vormen samen de set van mogelijke verklarende variabelen voor de prijs.

Er is getracht een verklarend model te bouwen door 1-op-1 relaties tussen de variabelen en de prijs te onderzoeken en daaropvolgend door middel van een multiple-regressiemodel te onderzoeken of mogelijk combinaties van factoren verklarend zijn voor de prijs.

Het resultaat van deze analyse is dat er geen significante 1-op-1 relaties zijn aan te tonen voor de variabelen met betrekking tot kinderdagopvang. Ter illustratie daarvan zijn enkele mogelijke combinaties hieronder grafisch weergegeven. De eerste grafiek betreft de relatie tussen prijs per uur en stedelijkheid (uitgedrukt in aantal inwoners per km²) en de tweede de relatie tussen prijs per uur en het aantal kindplaatsen van de betreffende kinderopvangorganisatie zoals opgegeven in de Monitor Kinderopvang.

Figuur 8: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (KDV)

Figuur 9: Grafiek relatie prijs per uur en kindplaatsen (KDV)

Verder is onderzocht of de contracten met hoogste prijzen mogelijk bijzondere of uitgebreide producten zijn, wat een verklaring voor de hogere prijs zou zijn. Het gaat hierbij om de vragen

- wel/niet verlengde openstelling;
- wel/niet luiers inbegrepen;
- wel/niet voeding inbegrepen;
- wel/niet bijzondere additionele kosten inbegrepen.

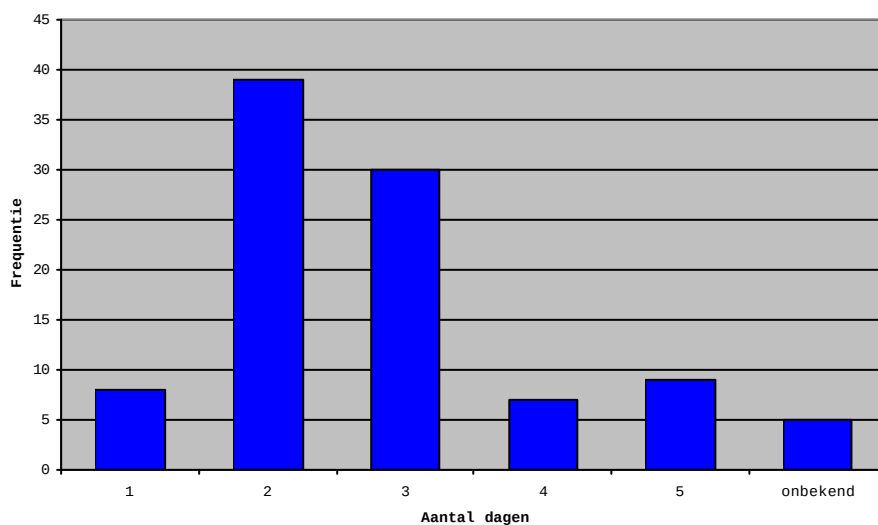
Voor geen van deze vragen is significant aangetoond dat de 20% hoogste prijzen betrekking hebben op een uitgebreider product dan de andere 80%.

De meervoudige regressie waarin combinaties van variabelen worden beschouwd als mogelijke verklaring voor de prijs heeft geen resultaat opgeleverd.

4.1.2 Analyse contractkenmerken KDV

Aantal dagen opvang

Zoals gezegd gaat de berekening van de prijs per uur uit van de werkelijke contracttijd dat het kind opgevangen wordt. Dit betekent dat we hiermee ook een beeld krijgen van het aantal dagen dat een kind opgevangen wordt binnen de kinderdagopvang. Het histogram hieronder geeft de verdeling weer van het aantal dagen dat een kind opgevangen wordt.

Figuur 10: Histogram dagdelen opvang (KDV)

Gemiddeld komt dit per kind per jaar uit op 1257 uur opvang.

Verdeling gesubsidieerde, particuliere en bedrijfsplaatsen

Van de contracten in het onderzoek is 72% een bedrijfsplaats, 20% een particuliere plaats en 8% een gesubsidieerde plaats. In het geval van een gesubsidieerde plaats zijn de bijdragen van gemeente en ouder samengenomen in de gehanteerde contractprijs.

4.1.3 Analyse kenmerken van het centrum KDV

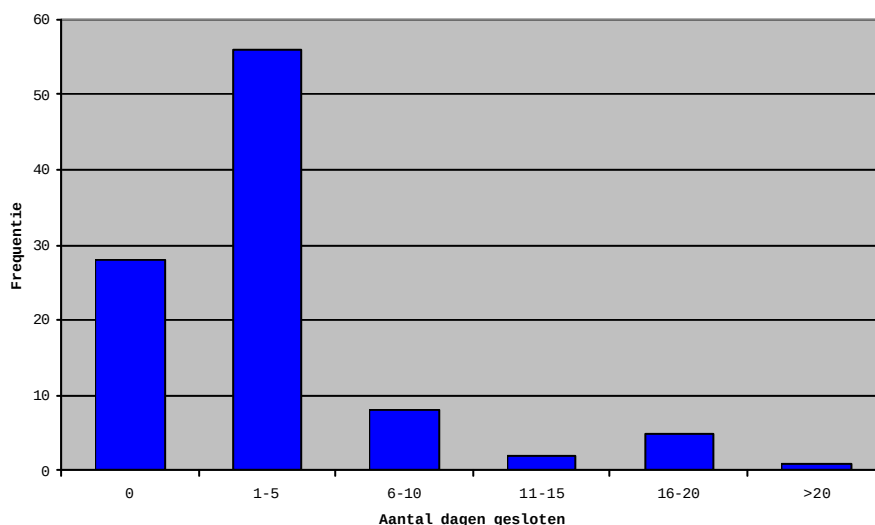
Wat is inbegrepen in het contract

Voor de centra die in het onderzoek betrokken zijn, is ook de vraag gesteld of luiers, voeding of andere zaken voor het contract inclusief zijn. Het blijkt dat 65% van de ondervraagde centra de luiers verstrekken aan de kinderen en dat bij 98% van de centra de voeding inbegrepen is in de prijs.

Op de open vraag wat verder nog standaard in het contract is inbegrepen kwamen diverse antwoorden, zoals uitstapjes, activiteiten, (speel-)materialen, thema-avonden en (EHBO) cursussen. Vaak zijn ook verjaardags-, sinterklaas en kerstcadeautjes inbegrepen. In sommige gevallen wordt hiervoor een extra bijdrage van de ouders gevraagd.

Analyse vakantiesluiting

In de berekening van de prijs per uur is rekening gehouden met de vakantiesluiting van het centrum. In het volgende histogram is weergegeven hoeveel dagen de diverse centra gesloten zijn naast de standaard feestdagen in 2003. Het grootste deel van de organisaties is 51 weken geopend.

Figuur 11: Histogram vakantiesluiting (KDV)

Analyse contracttype en opvang flexibiliteit

Tijdens de interviews is gevraagd of er sprake is van verlengde openstelling van het centrum. Hierbij is geen definitie gehanteerd, omdat deze niet bestaat in de sector. Het is dus aan de interne beoordeling van de organisatie overgelaten of er sprake is van verlengde openstelling. Het blijkt dat 13% van de organisaties deze vraag met “Ja” beantwoordt.

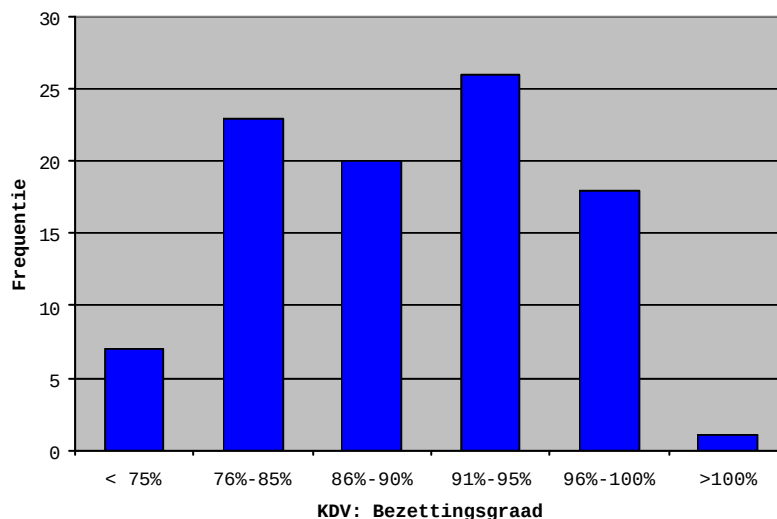
In ca. 5% van de situaties wordt direct een prijs per uur gehanteerd in plaats van een contractprijs per jaar. Dit blijken flexibele opvangvormen.

Analyse bezetting

Er zijn in het onderzoek twee vragen gesteld die een indicatie zijn voor de bezetting van een centrum en welke mogelijk verklarend kunnen zijn voor de prijs per uur opvang.

De eerste vraag was: “Komt het voor dat kinderen niet tijdig geplaatst worden?”. Voor kinderdagopvang was het antwoord hierop in 85% van de situaties: “Ja”.

De tweede vraag betreft de bezettingsgraad van het centrum. Voor de bezettingsgraad is geen standaard interpretatie beschikbaar en de interpretatie hiervan is dus overgelaten aan de organisatie. Wanneer een centrum in de opstartfase is, zal er sprake zijn van een lage bezettingsgraad. We hebben ook de mogelijkheid open gelaten voor een bezettingsgraad boven de 100%. De gemiddelde bezettingsgraad voor de KDV is 86%.

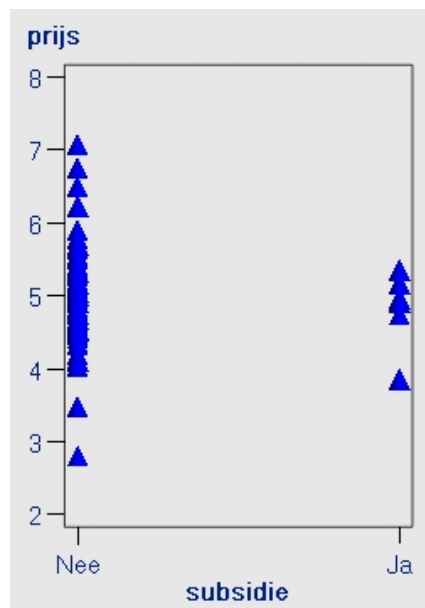
Figuur 12: Bezettingsgraad (KDV)

Subsidierelatie met gemeente

Een subsidierelatie met de gemeente kan invloed hebben op de prijs van een kindplaats. Over dit onderwerp zijn twee vragen gesteld:

1. Worden overschotten in de exploitatie teruggestort naar de gemeente?
2. Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie aan?

Alhoewel deze vragen geen volledig beeld geven van alle mogelijke subsidies, geven ze wel beeld van de klassieke subsidierelatie die kan bestaan tussen organisaties en gemeenten. Van de onderzochte centra voor kinderdagopvang heeft slechts 5% op tenminste één van beide vragen “ja” geantwoord. Het antwoord op deze vraag heeft geen significante relatie met de prijs van kinderdagopvang zoals blijkt uit figuur 13.

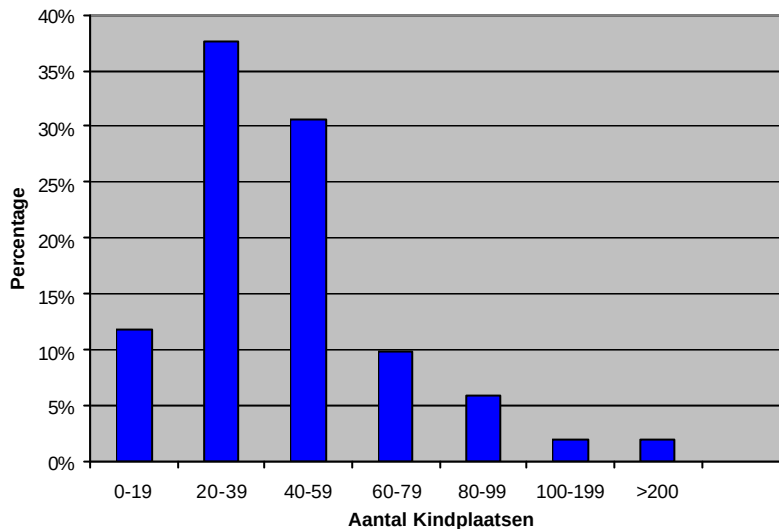

Figuur 13: Relatie tussen subsidie en prijs per uur (KDV)

4.1.4 Analyse van organisatiekenmerken KDV

Het blijkt dat 8% van de centra onderdeel is van een bredere welzijnsorganisatie.

Informatie over het aantal kindplaatsen in de organisatie is beschikbaar uit de Monitor Kinderopvang. In figuur 14 is de opbouw van het aantal kindplaatsen per organisatie weergegeven.

Figuur 14: Histogram opbouw aantal kindplaatsen per organisatie (KDV)

4.2 Buitenschoolse Opvang

In de eerste subparagraaf zijn de resultaten van de regressieanalyse beschreven.

De daarop volgende paragrafen geven inzicht in de opbouw van de onderzoeksdata. De onderzoeksgegevens zijn op diverse manieren geanalyseerd en weergegeven ter referentie. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:

- kenmerken van onderzochte contracten voor buitenschoolse opvang;
- kenmerken van het centrum;
- kenmerken van de organisatie waartoe een centrum behoort.

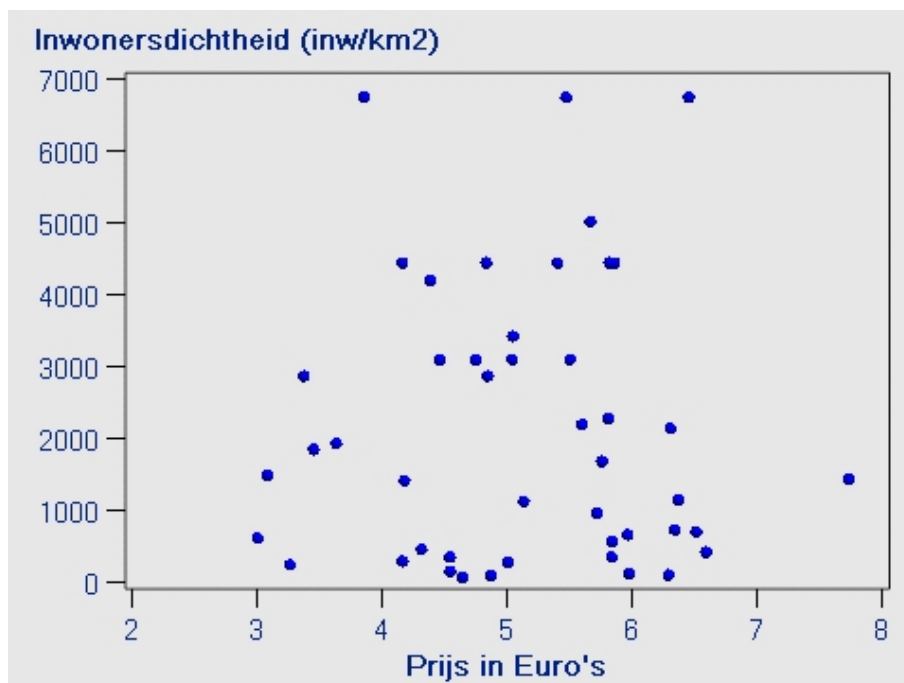
4.2.1 Analyse verklarende variabelen prijs per uur BSO

In hoofdstuk 3 is de prijs per uur van buitenschoolse opvang gedocumenteerd samen met de spreiding die daarbij zichtbaar is. Een tweede doelstelling van het onderzoek is deze spreiding te verklaren uit kenmerken van de organisatie, het centrum, het specifieke contract of uit omgevingsfactoren (stedelijkheid en regio).

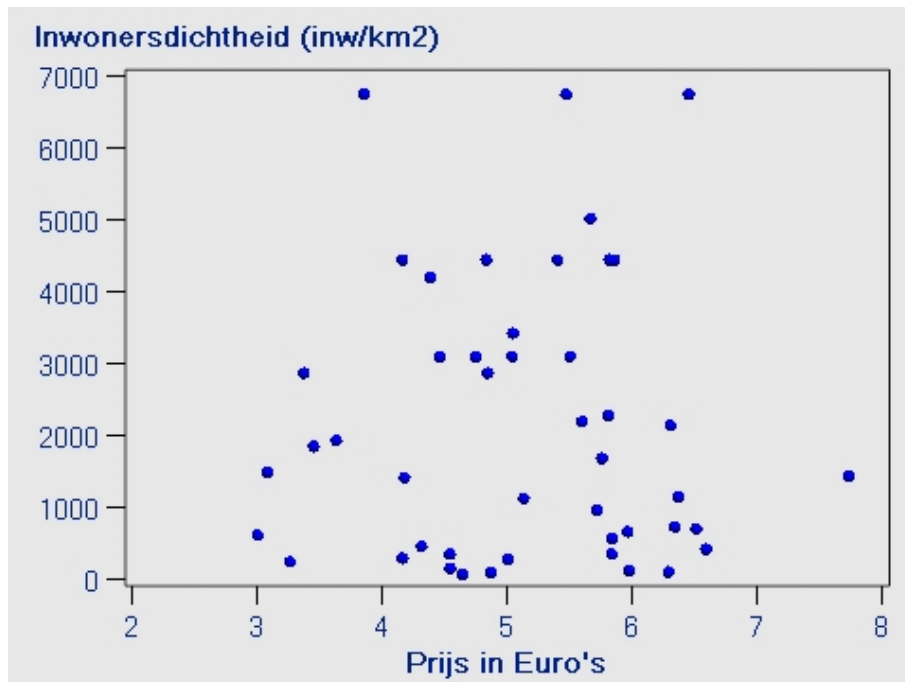
De vragen gesteld tijdens de interviews aangevuld met enkele gegevens uit de Monitor Kinderopvang alsmede enkele geografische kentallen vormen samen de set van mogelijke verklarende variabelen voor de prijs.

Er is getracht een verklarend model te bouwen door 1-op-1 relaties tussen de variabelen en de prijs te onderzoeken en daaropvolgend door middel van een multiple-regressiemodel te onderzoeken of mogelijke combinaties van factoren verklarend zijn voor de prijs.

Het resultaat van deze analyse is dat er geen significante 1-op-1 relaties zijn aan te tonen voor de variabelen met betrekking tot buitenschoolse opvang. Ter illustratie daarvan zijn enkele mogelijke verbanden hieronder grafisch weergegeven. De eerste grafiek betreft de relatie tussen prijs per uur en stedelijkheid (uitgedrukt in aantal inwoners per km²) en de tweede de relatie tussen prijs per uur en het aantal kindplaatsen zoals opgegeven in de Monitor Kinderopvang.

Figuur 15: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (BSO)

Figuur 16: Grafiek relatie prijs per uur en kindplaatsen (BSO)

Verder is onderzocht of de contracten met hoogste prijzen mogelijk bijzondere of uitgebreide producten zijn, wat een verklaring voor de hogere prijs zou zijn. Het gaat hierbij om de vragen

- wel/niet sportactiviteiten inbegrepen;
- wel/niet sociaal-culturele activiteiten inbegrepen;
- wel/niet bijzondere additionele kosten inbegrepen;

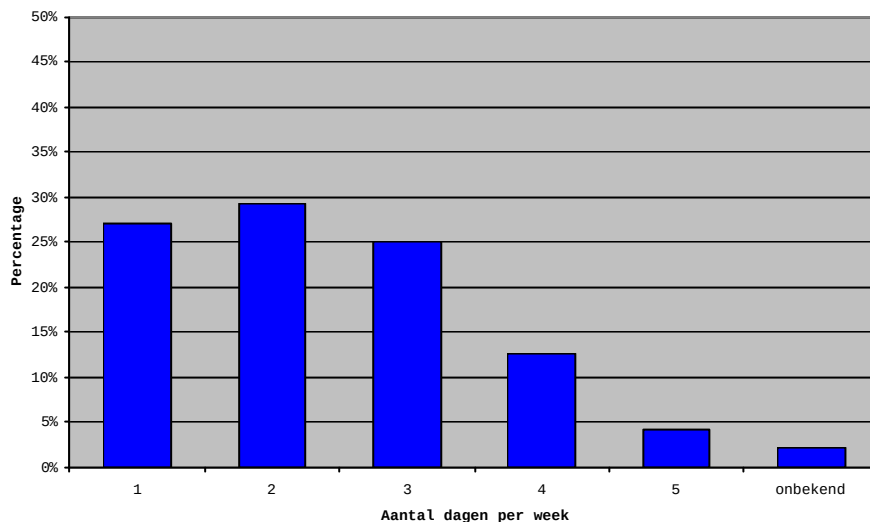
Voor geen van deze vragen is significant aangetoond dat de 20% hoogste prijzen betrekking hebben op een uitgebreider product dan de overige 80%.

De meervoudige regressie waarin combinaties van variabelen worden beschouwd als mogelijke verklaring voor de prijs heeft geen resultaat opgeleverd.

4.2.2 Analyse contractkenmerken BSO

Aantal uren opvang

Zoals gezegd gaat de berekening van de prijs per uur uit van de werkelijke contracttijd dat het kind opgevangen wordt. Dit betekent dat we hiermee ook een beeld krijgen van het aantal dagen dat een kind opgevangen wordt binnen de buitenschoolse opvang. Dit is weergegeven in figuur 17.

Figuur 17: Aantal dagen opvang per week (BSO)

Gemiddeld komt dit per kind per jaar uit op 587 uur opvang.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat kinderen in de BSO gemiddeld 4 uur per dag opgevangen worden. In dit gemiddelde zijn zowel voor-, tussen- als naschoolse opvang opgenomen. De onderzoeksgegevens geven aan dat in 16% ook sprake is van tussenschoolse opvang en in 18% van de situaties van voorschoolse opvang.

Verdeling bedrijfsplaatsen, particuliere en gesubsidieerde plaatsen

Van de contracten in het onderzoek is 43% een bedrijfsplaats, 16% een particuliere plaats en 35% een gesubsidieerde plaats. In 6% van de gevallen is er sprake van een door SZW gesubsidieerde plaats. In het geval van een gesubsidieerde plaats zijn de bijdragen van gemeente en ouder samengenomen in de gehanteerde contractprijs.

4.2.3 Analyse kenmerken van het centrum BSO

Wat is inbegrepen in het contract

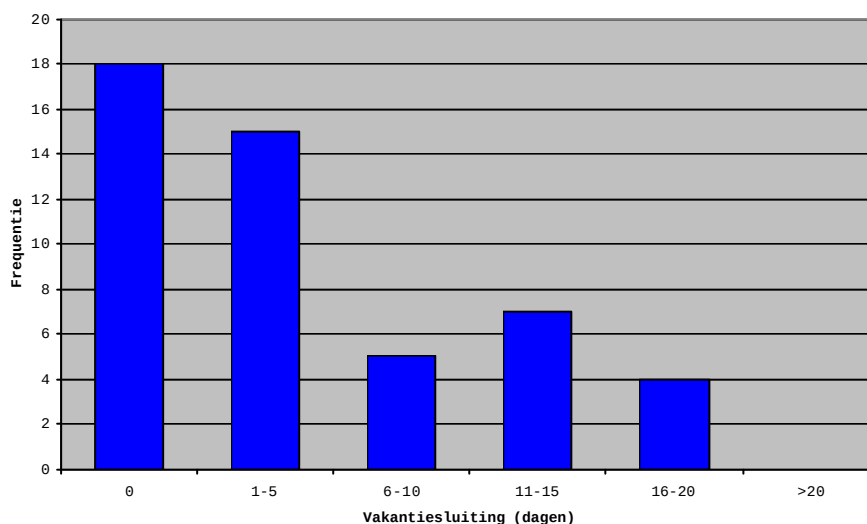
Alle centra in het onderzoek geven aan dat voeding inbegrepen is in het contract. Het betreft vaak alleen een versnapering en drinken.

Voor het vervoer van en naar school geldt dat circa 33% van de centra de kosten daarvoor aan de ouders in rekening brengt. 30% van de centra geeft aan dat sportactiviteiten onderdeel zijn van het contract. Culturele uitstapjes zijn bij 80% van de contracten inbegrepen.

Op de open vraag wat verder nog standaard in het contract is inbegrepen kwamen diverse antwoorden. Circa 40% geeft aan dat er extra zaken inbegrepen zijn in het contract. Genoemd worden: bezoek bioscoop, viering sinterklaas, ouderavonden, uitstapjes, (speel-)materialen etc.

Analyse vakantiesluiting

De BSO centra verzorgen ook opvang in de vakantie. Daarnaast zijn deze centra soms ook gesloten naast de standaard feestdagen. In onderstaand diagram is aangegeven hoeveel dagen een centrum voor BSO per jaar gesloten is naast de standaard feestdagen.

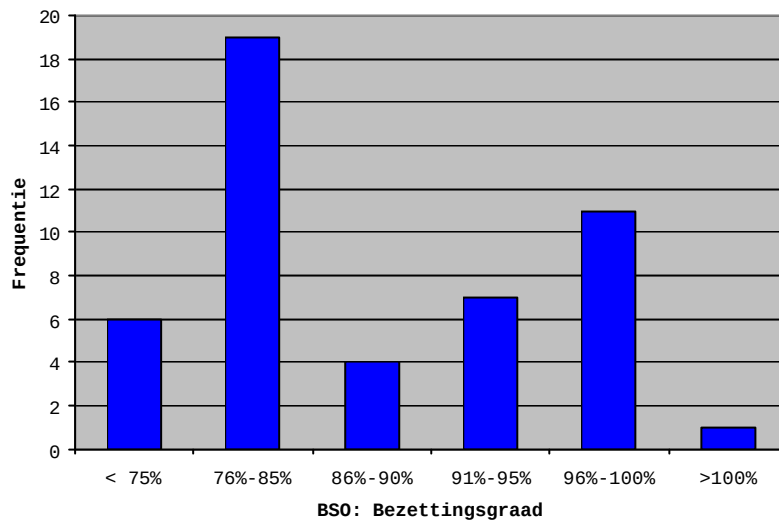
Figuur 18: Histogram vakantiesluiting (BSO)

Analyse bezetting

Er zijn in het onderzoek twee vragen gesteld die een indicatie zijn voor de bezetting van een centrum en welke mogelijk verklarend kunnen zijn voor de prijs.

De eerste vraag was: “Komt het voor dat kinderen niet tijdig geplaatst worden?”. Voor buitenschoolse opvang was het antwoord hierop in 88% van de situaties: “ja”.

De tweede vraag betreft de bezettingsgraad van het centrum. Voor de bezettingsgraad is geen standaard interpretatie beschikbaar en de interpretatie hiervan is dus overgelaten aan de organisatie. Wanneer een centrum in de opstartfase is, zal er sprake zijn van een lage bezettingsgraad. We hebben ook de mogelijkheid open gelaten voor een bezettingsgraad boven de 100%. De gemiddelde bezettingsgraad voor de BSO is 84%.

Figuur 19: Bezettingsgraad (BSO)

Subsidierelatie met gemeente

Een subsidierelatie met de gemeente kan invloed hebben op de prijs van een kindplaats. Over dit onderwerp zijn twee vragen gesteld:

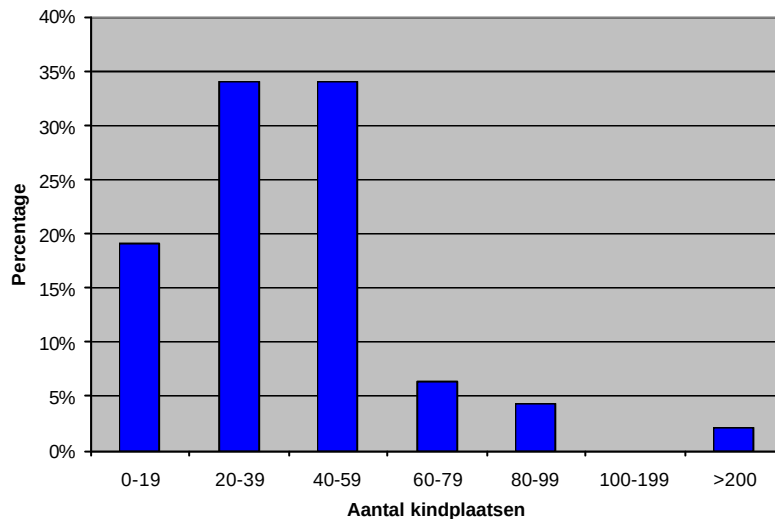
1. Worden overschotten in de exploitatie teruggestort naar de gemeente?
2. Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie aan?

Alhoewel deze vragen geen volledig beeld geven van alle mogelijke subsidies, geven ze wel een beeld van de klassieke subsidierelatie die kan bestaan tussen organisaties en gemeenten. Van de onderzochte centra voor buitenschoolse opvang heeft 8% op tenminste één van beide vragen “ja” geantwoord.

4.2.4 Analyse van organisatiekenmerken BSO

Het blijkt dat 12% van de centra onderdeel is van een bredere welzijnsorganisatie.

Informatie over het aantal kindplaatsen in de organisatie is beschikbaar uit de Monitor Kinderopvang. In figuur 20 is de opbouw van het aantal kindplaatsen per organisatie weergegeven.

Figuur 20: Histogram aantal kindplaatsen per organisatie (BSO)

4.3 Gastouderopvang

In de eerste subparagraaf zijn de resultaten van de regressieanalyse beschreven.

De daarop volgende paragrafen geven inzicht in de opbouw van de onderzoeksdata. De onderzoeksgegevens zijn op diverse manieren geanalyseerd en weergegeven ter referentie. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:

- kenmerken van onderzochte contracten voor gastouderopvang;
- kenmerken van het gastouderbureau;
- kenmerken van de organisatie waartoe een bureau behoort.

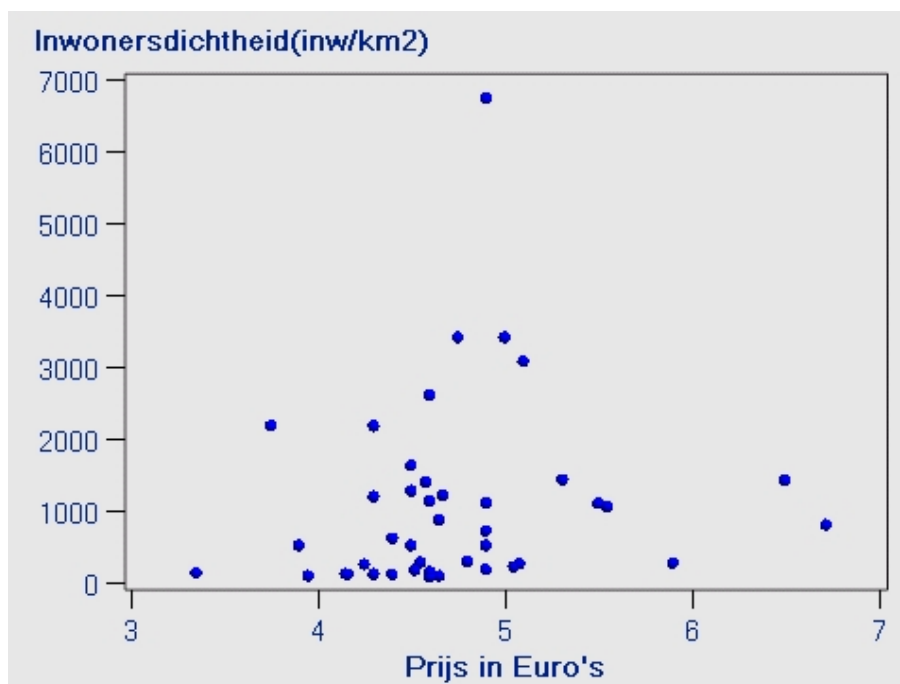
4.3.1 Analyse verklarende variabelen prijs per uur gastouderopvang

In hoofdstuk 3 is de samengestelde uurtarief van gastouderopvang GOO ⁽²⁾ (uurtarief inclusief bemiddelingsprijs) gedocumenteerd samen met de spreiding die daarbij zichtbaar is. Een tweede doelstelling van het onderzoek is deze spreiding te verklaren uit kenmerken van de organisatie, het gastouderbureau, het specifieke contract of uit omgevingsfactoren (stedelijkheid en regio).

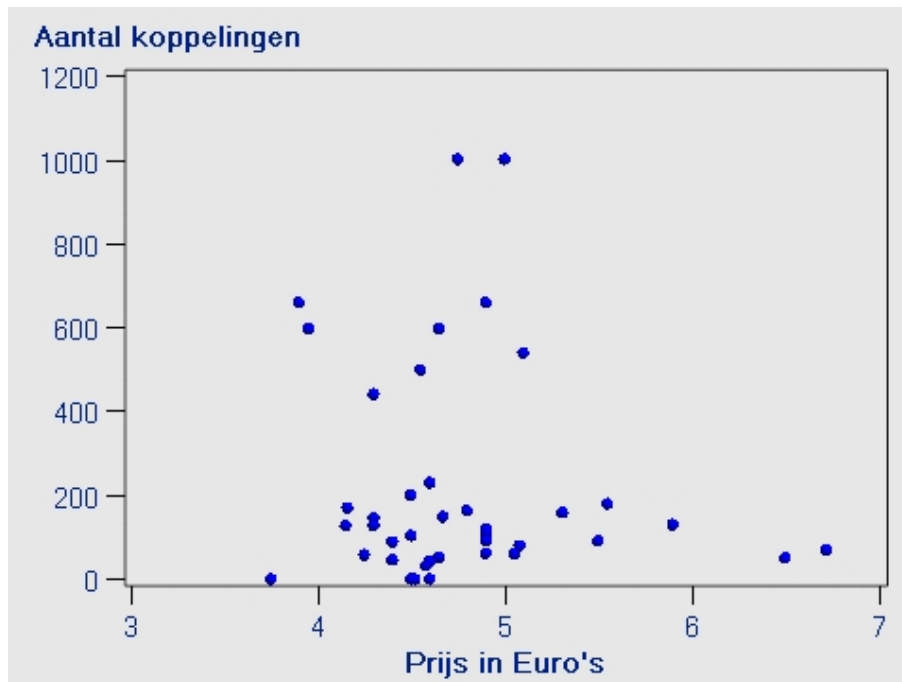
De vragen gesteld tijdens de interviews aangevuld met enkele gegevens uit de Monitor Kinderopvang alsmede enkele geografische kentallen vormen samen de set van mogelijke verklarende variabelen voor de prijs.

Er is getracht een verklarend model te bouwen door 1-op-1 relaties tussen de variabelen en de prijs te onderzoeken en daaropvolgend door middel van een multiple-regressiemodel te onderzoeken of mogelijk combinaties van factoren verklarend zijn voor de prijs.

Het resultaat van deze analyse is dat er geen significante 1-op-1 relaties zijn aan te tonen voor de variabelen met betrekking tot gastouderopvang. Ter illustratie daarvan zijn enkele mogelijke verbanden hieronder grafisch weergegeven. De eerste grafiek betreft de relatie tussen samengestelde prijs per uur (rekenwijze 2) en stedelijkheid (uitgedrukt in aantal inwoners per km²) en de tweede de relatie tussen samengestelde prijs per uur (rekenwijze 2) en het aantal koppelingen zoals opgegeven in de Monitor Kinderopvang.

Figuur 21: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (GOO)

Figuur 22: Grafiek relatie prijs per uur en koppelingen (GOO)

Verder is onderzocht of de contracten met de hoogste prijzen mogelijk bijzondere of uitgebreide producten zijn. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor de hogere prijs. Het gaat hierbij om de vragen als;

- wel/niet activiteiten en cursussen voor ouders inbegrepen;
- wel/niet uitleen van materialen voor gastouders inbegrepen;
- wel/niet speciale tijden.

Voor geen van deze vragen is significant aangetoond dat de 20% hoogste prijzen betrekking hebben op een uitgebreider product dan de rest.

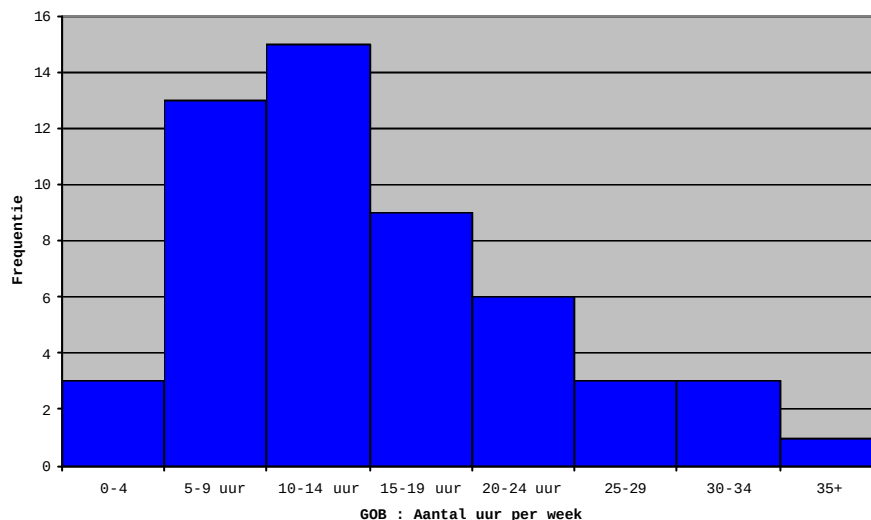
De meervoudige regressie waarin combinaties van variabelen worden beschouwd als mogelijke verklaring voor de prijs per uur heeft geen resultaat opgeleverd. De statistische analyse in SAS vindt geen combinatie van variabelen die de prijs binnen GOO enigszins verklaren.

4.3.2 Analyse contractkenmerken gastouderopvang

Aantal uren opvang per week

In het contract is een aantal uur opvang per week vastgelegd. In praktijk kan hier in onderling overleg van worden afgeweken. Ook vakantie en vrije dagen worden in overleg geregeld. In

figuur 23 is de verdeling weergegeven van het aantal uren opvang per week in de gastouderopvang. Het gemiddelde aantal uren opvang per week is 14,6.

Figuur 23: Histogram verdeling aantal uren per week (GOO)

Gemiddeld komt dit per kind per jaar uit op 672 uur gastouderopvang.

4.3.3 Analyse kenmerken gastouderopvang

Wat is inbegrepen in het contract

Zoals gezegd is het onderzoek niet bedoeld om een volledig beeld van alle mogelijke opvangvormen binnen de gastoudersystematiek te beschrijven. Onderstaande moet daarom nadrukkelijk gezien worden als een indicatie voor de voorkomende situaties.

Voor 94% van de contracten is er sprake van een bemiddelingsprijs naast de prijs per uur die veelal direct tussen de ouder en gastouder wordt afgerekend.

Van de ondervraagde gastouderbureau's geeft 91% aan dat activiteiten voor (gast)ouders georganiseerd worden. Materialen worden beschikbaar gesteld aan de gastouder bij 74% van de bureau's. Daarnaast geeft 38% aan dat er andere additionele voorzieningen in de prijs zijn inbegrepen. Hierbij worden specifiek genoemd: kassiersfunctie, speel-o-theek, verzekeringen, cursussen en thema avonden. Vaak zijn voeding en luiers niet inbegrepen in de prijs.

Analyse bezetting

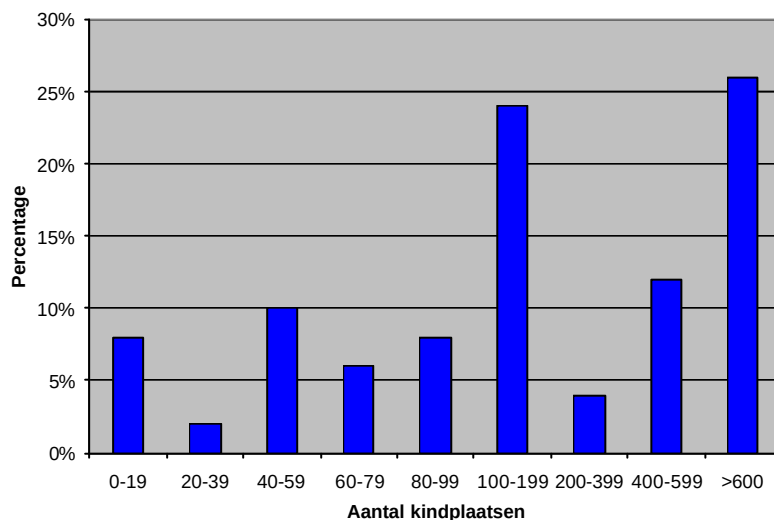
Het aspect 'bezettinggraad' is voor bemiddeling in gastouderopvang niet van toepassing. De vraag "Komt het voor dat kinderen niet tijdig geplaatst worden?" is echter wel relevant als

indicatie voor wachtlijsten en daarmee voor onbalans tussen vraag en aanbod. Voor gastouderopvang is het antwoord op deze vraag in 53% van de situaties: “ja”.

4.3.4 Analyse van organisatiekenmerken

Het blijkt dat 7% van de ondervraagde gastouderbureau's onderdeel is van een welzijnsorganisatie.

Informatie over het aantal bemiddelingen in de organisatie is beschikbaar uit de Monitor Kinderopvang. In figuur 24 is de opbouw van het aantal bemiddelingen van de gastouderbureau's in het onderzoek weergegeven.

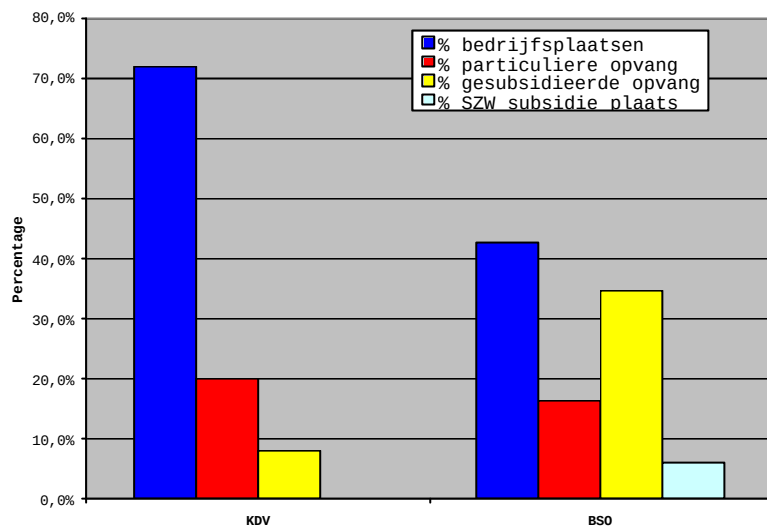

Figuur 24: Histogram aantal bemiddelingen (GOO)

4.4 Analyses kinderopvang totaal

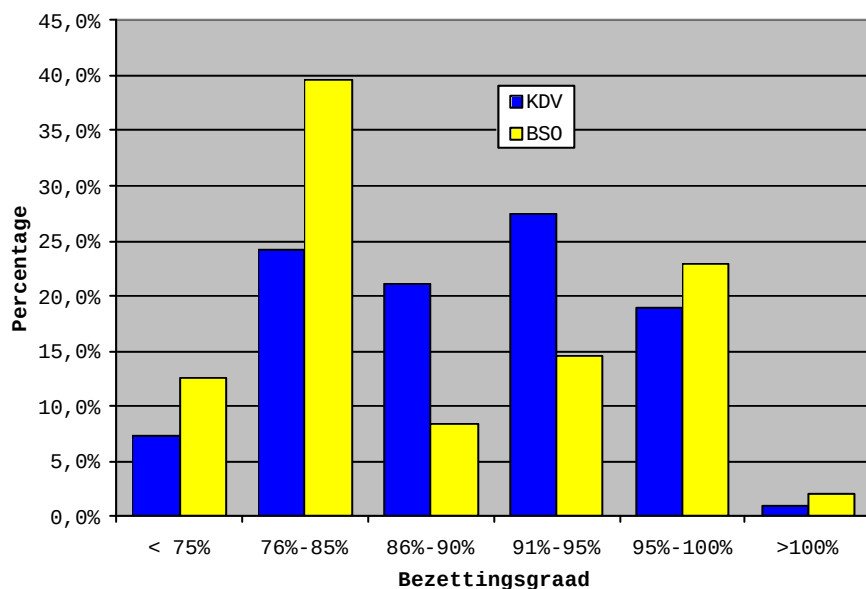
In bovenstaande onderdelen is voor elke van de opvangvormen apart een analyse gemaakt van de onderzoeksgegevens. Hierna is door middel van een aantal histogrammen, voor een beperkt aantal onderwerpen dat voor elk van de drie opvangvormen relevant is, een totaalbeeld gegeven. De vragen over type opvangplaatsen en bezettingsgraad zijn in het onderzoek niet gesteld voor gastouderopvang.

Verdeling bedrijfsplaatsen, particuliere plaatsen en gesubsidieerde plaatsen

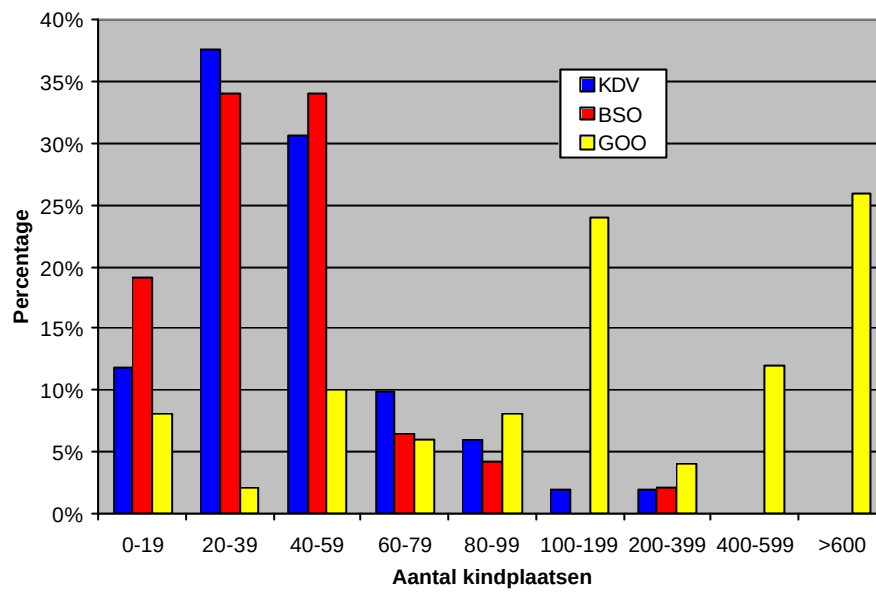
Figuur 25: Verdeling bedrijfsplaatsen, particuliere plaatsen en gesubsidieerde plaatsen (KDV en BSO)

Analyse bezetting

Figuur 26: Bezettingsgraad (KDV en BSO)

Aantal kindplaatsen per organisatie

Figuur 27: Histogram omvang organisatie (KDV, GOO (koppelingen) en BSO)

5. Vergelijking resultaten 2002 – 2003

Het doel van dit hoofdstuk is tweeledig. Ten eerste wordt in dit hoofdstuk de prijsstijging weergegeven ten opzichte van de onderzoeksresultaten in het rapport “Prijzen in de kinderopvang 2002”. Ten tweede wordt ingegaan op die punten die significant verschillen met de resultaten van het onderzoek van 2002 en mogelijk een indicatie kunnen zijn voor trends in de sector. Hierbij moet worden opgemerkt dat een grotere steekproef een grotere nauwkeurigheid tot gevolg heeft. Verschillen in resultaten van het onderzoek van 2003 ten opzichte van het onderzoek van 2002 die verklaard kunnen worden door de grotere nauwkeurigheid zijn niet in deze analyse meegenomen.

5.1 Prijsstijging 2002 - 2003

De relatieve prijsstijging tussen de prijzen zoals vermeld in rapport “Prijzen in de kinderopvang 2002” (peildatum 1 januari 2002) en het huidige rapport (peildatum 1 januari 2003) is als volgt:

	50% percentiel			80% percentiel		
	2002	2003	Stijging	2002	2003	Stijging
KDV	€ 4,53	€ 4,97	10%	€ 5,11	€ 5,40	6%
BSO	€ 4,86	€ 5,09	5%	€ 5,68	€ 5,96	5%
GOO ⁽¹⁾	€ 4,43	€ 4,82	9%	€ 5,21	€ 6,83	31%
GOO ⁽²⁾	-	€ 4,64	-	-	€ 4,99	-

Figuur 28: Vergelijking onderzoeksresultaten 2002 - 2003

Vanwege de scheve verdeling en de enkele uitschieters naar boven is de 50% percentiel, ofwel de mediaan, een betere weergave van de landelijke prijs per uur dan het rekenkundig gemiddelde.

5.2 Analyse resultaten 2002-2003

In hoofdstuk 4 is een analyse gemaakt van de onderzoeksdata waarin veel kenmerken zijn opgenomen over het contract, van het centrum en van de organisatie voor kinderopvang. In deze paragraaf wordt per opvangvorm een vergelijking gemaakt met de resultaten van 2002. Omdat het onderzoek niet is opgezet om trends te signaleren, kunnen deze observaties slechts beschouwd worden als een indicatie voor ontwikkelingen in de sector.

Kinderdagopvang

- Het aantal particuliere plaatsen is toegenomen naar 20% (2002, 18%)
- Het aantal bedrijfsplaatsen is toegenomen naar 72% (2002, 64%)
- Het aantal subsidieplaatsen is gedaald naar 8% (2002, 18%)
- Eventuele tekorten of overschotten worden in 5% van de centra teruggestort (2002, 16%)
- Het aantal centra dat onderdeel is van een welzijnsorganisatie is gedaald naar 8% (2002, 11%)
- Het gemiddeld aantal uren dat een kind per jaar wordt opgevangen bedraagt 1257 uur (2002, 1187 uur)
- De overige zaken vertonen een vergelijkbaar beeld als de onderzoeksresultaten van 2002.

Buitenschoolse opvang

- Het aantal organisaties dat aangeeft dat voorschoolse opvang is inbegrepen in de prijs is gedaald naar 18% (2002, 28%)
- Het aantal centra waar sportactiviteiten onderdeel zijn van het contract is gedaald naar 30% (2002, 60%)
- Het aantal organisaties dat aangeeft het gehele jaar open te zijn is toegenomen naar 37% (2002, 15%)
- Het aantal organisaties dat aangeeft 1-5 dagen gesloten te zijn is gedaald naar 31% (2002, 44%)
- Het aantal particuliere plaatsen is gedaald naar 16% (2002, 25%)
- Het aantal bedrijfsplaatsen is gedaald naar 43% (2002, 50%)
- Het aantal gesubsidieerde plaatsen is toegenomen naar 35% (2002, 25%)
- In 6% van de gevallen is er sprake van een door SZW gesubsidieerde plaats (2002, 0%)
- Eventuele tekorten of overschotten worden in 8% van de centra teruggestort (2002, 21%)
- Het aantal centra dat onderdeel is van een welzijnsorganisatie is gedaald naar 12% (2002, 21%)

3 maart 2003

51

03-R004/MS

- Het gemiddeld aantal uren dat een kind per jaar wordt opgevangen bedraagt 587 uur (2002, 668 uur)
- De overige zaken vertonen een vergelijkbaar beeld als de onderzoeksresultaten van 2002.

Gastouderopvang

- Additionele voorzieningen zijn in 38% in de prijs inbegrepen (2002, 52%)
- Kinderen kunnen in 53% van de gevallen tijdig geplaatst worden (2002, 86%)
- Het aantal centra dat onderdeel is van een welzijnsorganisatie is gedaald naar 7% (2002, 10%)
- Het gemiddeld aantal uren dat een kind per jaar wordt opgevangen bedraagt 672 uur (2002, 723 uur)
- De overige zaken vertonen een vergelijkbaar beeld als de onderzoeksresultaten van 2002.

3 maart 2003

52

03-R004/MS

6. Bijlagen

6.1 Bijlage 1 Index Figuren & Tabellen

<i>Figuur 1: Spreiding van de prijzen voor drie opvangvormen KDV, BSO en GOO ⁽²⁾</i>	6
<i>Figuur 2: Projectorganisatie “Prijzen in de kinderopvang”</i>	10
<i>Figuur 3: Spreiding prijs per uur (KDV)</i>	21
<i>Figuur 4: Spreiding prijs per uur (BSO)</i>	24
<i>Figuur 5: Relatie tussen prijs per uur opvang en bemiddelingsprijs (GOO)</i>	27
<i>Figuur 6: Invloed van aantal opvanguren op de samengestelde prijs per uur (GOO ⁽¹⁾)</i>	28
<i>Figuur 7: Spreiding van samengestelde prijs per uur (GOO ⁽¹⁾ en GOO ⁽²⁾)</i>	29
<i>Figuur 8: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (KDV)</i>	31
<i>Figuur 9: Grafiek relatie prijs per uur en kindplaatsen (KDV)</i>	31
<i>Figuur 10: Histogram dagdelen opvang (KDV)</i>	32
<i>Figuur 11: Histogram vakantiesluiting (KDV)</i>	33
<i>Figuur 12: Bezettingsgraad (KDV)</i>	34
<i>Figuur 13: Relatie tussen subsidie en prijs per uur (KDV)</i>	35
<i>Figuur 14: Histogram opbouw aantal kindplaatsen per organisatie (KDV)</i>	36
<i>Figuur 15: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (BSO)</i>	37
<i>Figuur 16: Grafiek relatie prijs per uur en kindplaatsen (BSO)</i>	38
<i>Figuur 17: Aantal dagen opvang per week (BSO)</i>	39
<i>Figuur 18: Histogram vakantiesluiting (BSO)</i>	40
<i>Figuur 19: Bezettingsgraad (BSO)</i>	41
<i>Figuur 20: Histogram aantal kindplaatsen per organisatie (BSO)</i>	42
<i>Figuur 21: Grafiek relatie prijs per uur en stedelijkheid (GOO)</i>	43
<i>Figuur 22: Grafiek relatie prijs per uur en koppelingen (GOO)</i>	44

<i>Figuur 23: Histogram verdeling aantal uren per week (GOO)</i>	45
<i>Figuur 24: Histogram aantal bemiddelingen (GOO)</i>	46
<i>Figuur 25: Verdeling bedrijfsplaatsen, particuliere plaatsen en gesubsidieerde plaatsen (KDV en BSO)</i>	47
<i>Figuur 26: Bezettingsgraad (KDV en BSO)</i>	47
<i>Figuur 27: Histogram omvang organisatie (KDV, GOO (koppelingen) en BSO)</i>	48
<i>Figuur 28: Vergelijking onderzoeksresultaten 2002 - 2003</i>	49

Tabellen

<i>Tabel 1: Resultaten prijzen in de kinderopvang.....</i>	5
<i>Tabel 2: Vergelijking onderzoeksresultaten 2002 - 2003</i>	7
<i>Tabel 3: Bepaling van steekproefomvang.....</i>	15
<i>Tabel 4: Toets representativiteit steekproef KDV voor stedelijkheid</i>	20
<i>Tabel 5: Verdeling van prijzen (KDV).....</i>	20
<i>Tabel 6: Toets representativiteit steekproef BSO voor stedelijkheid.....</i>	23
<i>Tabel 7: Verdeling van prijs per uur (BSO).....</i>	23
<i>Tabel 8: Verdeling van prijs per uur en bemiddelingsprijs (GOO)</i>	26
<i>Tabel 9: Verdeling van samengestelde prijs per uur (GOO) volgens 2 rekenwijzen.....</i>	29

3 maart 2003

55

03-R004/MS

6.2 Bijlage 2 Brief naar geselecteerde organisaties

3 maart 2003
56
03-R004/MS

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Telefax (070) 333 40 33

Uw brief

Ons kenmerk

AV/KO/2002/91605

Doorkiesnummer

(070) 333 340.5262

Onderwerp

verzoek medewerking prijzenonderzoek
kinderopvang 2003

Datum

Contactpersoon

M. Zebregs

Geachte mevrouw, mijnheer,

Graag vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Zoals bekend werkt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk), die 1 januari 2004 van kracht wordt. Met deze wet krijgt de kinderopvang een eigen wettelijk regime. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering. In de nieuwe financieringswijze dragen overheid, werkgevers en ouders ieder een deel van de kosten. De ouders kunnen hiervoor een subsidie van de Belastingdienst ontvangen. De hoogte van de subsidie is (mede) gebaseerd op de prijs in de geldende kinderopvang.

Om het inzicht in de prijzen in de kinderopvang te vergroten, heeft de afdeling Kinderopvang van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in oktober 2001 aan Deloitte & Touche opdracht verleend om onderzoek te doen naar de hoogte en de verdeling van de uurprijs voor de kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. Het onderzoek werd begeleid door de Maatschappelijke Ondernemers Groep, de Branchevereniging van ondernemers in de kinderopvang, de Belangenvereniging Ouders in de Kinderopvang (BoinK), Kintent, de Stichting Waarborgfonds Kinderopvang, en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Het onderzoek van 2001 bevatte twee hoofdvragen. Ten eerste is getracht de spreiding van de uurprijs in euro's per 1 januari 2002 te achterhalen. Ten tweede werd gezocht naar zogenaamde verklarende variabelen, dat wil zeggen plaatselijk/regionale kenmerken of kenmerken van de opvang zelf (wel/geen voeding, wel/geen luiers) die van invloed kunnen zijn op de vraagprijs. Het was uitdrukkelijk niet de bedoeling om inzicht te krijgen in de kostprijs of winstmarges van instellingen en ondernemingen in kinderopvang. De resultaten van het eerste onderzoek zijn door het ministerie van VWS gepubliceerd op de website en zijn te raadplegen via www.minvws.nl/document.html?folder=393&page=18136.

De afdeling Kinderopvang is bij de kabinetsformatie overgegaan van het ministerie van VWS naar het ministerie van SZW. Het ministerie van SZW wil met het oog op een gedegen voorbereiding van de invoering van de Wbk de resultaten van het eerdere

3 maart 2003

57

03-R004/MS

onderzoek actualiseren. Het onderzoek zal daarom dit jaar worden herhaald. De onderzoeksopzet zal grotendeels overeenkomen met die van vorig jaar en dus dezelfde twee hoofdvragen bevatten. Ook dit jaar zijn de eerdergenoemde partijen bereid gevonden het onderzoek te begeleiden.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een face-to-face interview met een vertegenwoordiger van uw organisatie. Er zijn a-select tweehonderd instellingen voor kinderopvang geselecteerd die bezocht zullen worden. Uw instelling is hiervoor geselecteerd en ik vraag u, mede namens voornoemde organisaties, dringend uw medewerking aan dit onderzoek te verlenen. Uw medewerking zal bijdragen aan een goede invoering van de Wbk. Alle participerende instellingen worden op de hoogte gebracht van de resultaten van het onderzoek. U kunt dan uw vraagprijs en eventuele andere relevante kenmerken van uw instelling vergelijken met soortgelijke instellingen in Nederland.

In week 49 wordt u gebeld door een medewerker van Deloitte & Touche met de vraag om mee te werken aan het onderzoek. Indien u nadere vragen heeft over het onderzoek kunt u deze dan ook stellen. Wanneer u deelneemt, wordt op dat moment een afspraak gemaakt voor het interview. U ontvangt na de telefonische afspraak een bevestigingsbrief met definitieve datum en tijdstip van het interview. Bij de bevestigingsbrief van de afspraak krijgt u tevens de vragenlijst toegezonden, zodat u zich op het interview kunt voorbereiden. Een medewerker van Deloitte & Touche zal u op het afgesproken tijdstip bezoeken en het interview afnemen, waarbij de gegevens direct in computer ingevoerd worden. U hoeft dus voorafgaand aan het interview de vragenlijst niet in te vullen. Het interview neemt naar schatting één tot twee uur in beslag. De interviews zullen plaatsvinden tussen 9 december en 15 januari.

Een goed inzicht in de actuele prijzen van kinderopvang is voor alle betrokkenen (ouders, instellingen en overheid) van groot belang voor een gedegen voorbereiding van de Wbk. Graag doe ik daarom een beroep op uw medewerking!

Hoogachtend,

het hoofd van de afdeling Kinderopvang,

(drs. M.P. Flier)

6.3 Bijlage 3 Vragenlijst onderzoek

ALGEMEEN: Prijzen in Kinderopvang

Introductie

Zoals bekend werkt het Ministerie van SZW aan de nieuwe Wet Basisvoorziening Kinderopvang (WBK) die naar alle waarschijnlijkheid begin 2004 van kracht wordt. Een belangrijk onderdeel van de WBK is de nieuwe wijze van financiering, waarvoor een richtprijs per uur kinderopvang dient te worden vastgesteld.

Het onderzoek "Prijzen in de kinderopvang" uitgevoerd door Deloitte & Touche, kent twee hoofdvragen. Het gaat er ten eerste om de uurprijs in Euro te achterhalen. Om de prijsontwikkeling te beoordelen zal zowel de prijs per 1 januari 2002 als per 1 januari 2003 gevraagd worden. Ten tweede wordt gezocht naar zogenaamde verklarende variabelen, dat wil zeggen plaatselijke of regionale kenmerken die van invloed kunnen zijn op de vraagprijs.

De opzet van het onderzoek is een doelgerichte vragenlijst gecombineerd met een aselechte steekproef onder organisaties voor kinderopvang. Een centrum dat bij uw instelling hoort is hiervoor geselecteerd. Uw medewerking zal ten gunste komen van een adequate uitvoering van de Wet Basisvoorziening Kinderopvang.

Voorbereiding

In de begeleidende brief heeft de enquêteur aangegeven op welke datum en tijdstip hij u zal komen bezoeken om de vragen met u door te nemen. De enquêteur heeft tijdens dat bezoek een PC bij zich, zodat hij ter plaatse de informatie in zal voeren. Dit betekent dat u de bijgevoegde vragenlijst kunt gebruiken voor de voorbereiding van het interview, maar deze zal niet ingenomen worden. **U hoeft deze vragenlijst NIET ingevuld retour te zenden.**

Opbouw vragenlijst

Eerst zullen enkele algemene gegevens over uw organisatie en over de geselecteerde locatie (kinderdagverblijf, centrum voor buitenschoolse opvang of gastouderbureau) gesteld worden. De gegevens die reeds bekend zijn via de landelijke monitor kinderopvang (2001) zijn niet opgenomen in de enquête, maar zullen wel worden gebruikt bij de uitwerking van de onderzoeksresultaten.

In de begeleidende brief staat de naam (of meerdere namen) vermeld van de opvanglocatie of gastouderbureau waarvoor deze vragenlijst zal worden doorlopen. In het daarna volgende deel zal voor de aangegeven locatie (KDV, BSO of GOB) enkele contractgerelateerde vragen worden gesteld. Omdat het onmogelijk is om alle gehanteerde contractvormen te onderzoeken, en omdat de contractvormen niet allemaal evenveel voorkomen, zal per aangegeven locatie één specifiek kind geselecteerd worden. Het contract dat bij dit kind hoort, zal in het onderzoek worden meegenomen. De enquêteur zal deze keuze aselekt doen, op basis van een lijst van kinderen welke op 1 januari 2003 binnen de opvangvorm (KDV, BSO of GOB) worden opgevangen.

3 maart 2003

59

03-R004/MS

Het is daarom belangrijk dat u tijdens het bezoek van de enquêteur een lijst van kinderen per 1 januari 2003 beschikbaar hebt, en de contractinformatie die nodig is om de detailvragen in het tweede deel van de vragenlijst te beantwoorden.

ONDERDEEL 1

☒ Algemene gegevens organisatie

- 1 Instellingsnummer _____
- 2 Naam opvang _____
- 3 Datum interview _____
- 4 Naam van de respondent _____
- 5 Functie van de respondent _____
- 6 Telefoonnummer respondent _____
- 7 Wordt op 1 locatie KDV en BSO gecombineerd (indien van toepassing?)
☐ Ja ☐ Nee
- 8 Komt het voor dat kinderen niet tijdig geplaatst kunnen worden? ☐ Ja ☐ Nee
- 9 Wat is de geschatte bezettingsgraad per december 2001? (in %) _____%
- 10 Maakt de organisatie deel uit van een holding? ☐ Ja ☐ Nee
- 10a Naam/adresgegevens van de holding
11. Maakt de organisatie deel uit van een brede welzijnsorganisatie? ☐ Ja ☐ Nee
12. Worden overschotten in de exploitatie teruggestort naar de gemeente? ☐ Ja ☐ Nee
13. Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie aan? ☐ Ja ☐ Nee
14. Wat is het totaal aantal FTE in dienst voor kinderopvang? _____FTE

Van de hierna volgende onderdelen (2a, 2b, 2c) zal maar 1 deel doorlopen worden

ONDERDEEL 2a

☒ **Gegevens over het contract van één kind uit de kinderopvang
(selectie gebeurt tijdens interview!)**

1. Wat is de geboortedatum van het kind? _____
2. Wat is de opvangvorm / contracttype _____
3. Is er sprake van een vast uurtarief? ☐ Ja
☐ Nee
- 3a. Zo ja, hoeveel is het vaste uurtarief voor 2002? _____
- 3b. Zo ja, hoeveel is het vaste uurtarief voor 2003? _____
- 4a. Wat is de prijs per jaar voor dit contract in 2002? _____
- 4b. Wat is de prijs per jaar voor dit contract in 2003? _____
(Voor vraag 4a en 4b bij een prijs per maand vermenigvuldigen met 12)
5. Wat is het gemiddelde aantal uur aan kinderopvang per dag? _____
- 5b. Hoeveel dagen per week wordt het kind opgevangen? _____
6. Hoeveel dagen per jaar is de locatie gesloten (naast standaard feestdagen) ? _____ dagen
7. Is er sprake van korting i.v.m. specifieke dagdelen? ☐ Ja ☐ Nee
8. Is er voor dit kind sprake van een gesubsidieerde opvangplaats? ☐ Ja ☐ Nee
9. Is er voor dit kind sprake van een particuliere opvangplaats? ☐ Ja ☐ Nee
10. Is er voor dit kind sprake van een bedrijfsplaats? ☐ Ja ☐ Nee
11. Is er voor dit kind sprake van een andere vorm van opvang?

12. Is er sprake van verlengde openstelling? ☐ Ja ☐ Nee
13. Zijn voor dit kind luiers inbegrepen in dit contract? ☐ Ja ☐ Nee
14. Is voeding/drinken inbegrepen in dit contract? ☐ Ja ☐ Nee

3 maart 2003

62

03-R004/MS

15. Zijn andere additionele kosten in de prijs inbegrepen? ☐ Ja ☐ Nee

--

ONDERDEEL 2b

☒ **Gegevens over het contract van één kind uit de Buitenschoolse opvang
(selectie tijdens interview!)**

1. Wat is de geboortedatum van het kind? _____
2. Wat is de opvangvorm / contracttype _____
3. Is er sprake van een vast uurtarief? ☐ Ja
☐ Nee
- 4a. Zo ja, hoeveel is het vaste uurtarief voor 2002? _____
- 4b. Zo ja, hoeveel is het vaste uurtarief voor 2003? _____
- 5a. Wat is de prijs per jaar voor dit contract in 2002? _____
- 5b. Wat is de prijs per jaar voor dit contract in 2003? _____
- 6a. Aantal weken vakantiesluiting per jaar?
- 6b. Aantal weken opvang in schoolvakanties per jaar uur
- 6a. Opvangtijden in schoolweken? Ma: =
Di: = uur
Wo: = uur
Do: = uur
Vr: = uur
- 6b. Opvangtijden in vakanties? =
7. Is er sprake van korting i.v.m. specifieke dagdelen? ☐ Ja ☐ Nee
8. Is er voor dit kind sprake van een gesubsidieerde opvangplaats? ☐ Ja ☐ Nee
9. Is er voor dit kind sprake van een particuliere opvangplaats? ☐ Ja ☐ Nee
10. Is er voor dit kind sprake van een bedrijfsplaats? ☐ Ja ☐ Nee
11. Is er voor dit kind sprake van een andere vorm van opvang?

12. Wordt binnen dit contract tussen-schoolse opvang verzorgd? ☐ Ja ☐ Nee

3 maart 2003

64

03-R004/MS

13. Wordt binnen dit contract voorschoolse opvang verzorgd? ☐ Ja ☐ Nee
14. Wordt binnen dit contract opvang verzorgd bij incidentele schoolsluiting? ☐ Ja ☐ Nee
15. Is voeding/drinken inbegrepen in dit contract? ☐ Ja ☐ Nee
16. Is het vervoer tussen school en de opvang inbegrepen in dit contract? ☐ Ja ☐ Nee
17. Zijn de kosten voor sportactiviteiten inbegrepen in dit contract? ☐ Ja, ☐ Nee
18. Zijn de kosten voor (sociaal/culturele) uitstapjes inbegrepen in dit contract? ☐ Ja, ☐ Nee
19. Zijn andere additionele kosten in de prijs inbegrepen? ☐ Ja ☐ Nee
- _____

--

Onderdeel 2c

**☒ Gegevens over het contract van één kind uit de Gastouderopvang
(selectie tijdens interview!)**

1. Wat is de geboortedatum van het kind? _____
2. Waar vindt de opvang plaats?
☐ bij gastouder thuis
☐ bij vraagouder thuis
3. Is de gastouder ten opzichte van het gastouderbureau ...
☐ in loondienst
☐ niet in loondienst
- 3a Indien de gastouder niet in loondienst is, is hij/zij (let op: meerdere antwoorden mogelijk)
☐ freelancer
☐ particulier ondernemer
☐ franchisenemer
4. Wat is het aantal uur gastouderopvang per week?
(aantal uur, eventueel aangevuld met minuten) _____uur
- 5a. Wat is de prijs per uur voor dit contracttype in 2002? _____
- 5b. Wat is de prijs per uur voor dit contracttype in 2003? _____
6. Is er naast de uurprijs sprake van kosten voor bemiddeling? ☐ Ja,
☐ Nee,
- 6a. Wat is de prijs voor bemiddeling in 2002? _____
- 6b. Wat is de prijs voor bemiddeling in 2003? _____
7. Betreft het een verhoogde bemiddelingsprijs omdat dit een eerste jaar is? ☐ Ja ☐ Nee
8. Het hoeveelste kind in het gezin is dit waarvoor wordt bemiddeld? _____
9. Is er sprake van speciale tijden? ☐ Ja ☐ Nee
10. Bestaan er activiteiten/cursussen voor ouders? ☐ Ja ☐ Nee
11. Worden er materialen uitgeleend t.b.v. de gastouder? ☐ Ja ☐ Nee
12. Zijn andere additionele kosten in de prijs inbegrepen? ☐ Ja ☐ Nee

6.4 Bijlage 4 Samenstelling Begeleidingscommissie

- Mevrouw J. Baaten
Vereniging Nederlandse Gemeenten
Beleidsmedewerker
- Mevrouw drs. C.M. Bienemann
Maatschappelijk Ondernemers Groep
Beleidsmedewerker Kinderopvang
- De heer N.J.M. Bot
Kinent, Informatie en advies over kinderopvang
Bemiddelaar
- De heer J.C.M. Ringens
Stichting Waarborgfonds Kinderopvang
Directeur
- De heer ir. A.V.W. van Ulden
Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang
Bestuurslid
- De heer dr. J.W.J. Verschuur
Belangenvereniging voor Ouders in de Kinderopvang
Bestuurslid
- Mevrouw drs. M. Zebregs
het ministerie van SZW, directie Arbeidsverhoudingen,
Beleidsmedewerker afdeling Kinderopvang